

65.

HÜKÛMET PROGRAMI Konuşma Metni

24 MAYIS 2016

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Cumhuriyetimizin 65'inci, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 7'nci hükûmeti adına aziz milletimizi ve Meclisimizin siz değerli vekillerini saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, tarihi boyunca bu büyük millete hizmeti geçen, eser bırakan, taş üstüne taş koyan bütün devlet ve siyaset adamlarına şükranlarımı sunuyorum.

Huzur ve güven ortamı içinde adil ve özgür bir şekilde gerçekleşen, yüksek katılım ve temsilin olduğu 1 Kasım seçimlerinde milletimiz, bir defa daha AK Parti İktidarının devamı yönünde güçlü bir irade ortaya koymuş ve demokrasimiz seçimlerden güçlenerek çıkmıştır.

1 Kasım 2015 seçimlerinin asıl galibi hiç şüphesiz Türkiye'dir, aziz milletimizdir.

Başarılı çalışmalarını bugüne kadar sürdüren 64'üncü Hükûmetimizin Başbakanı Sayın Ahmet Davutoğlu ve Bakanlar Kurulu üyelerini yaptıkları hizmetleri için en kalbi duygularla tebrik ediyor, milletimiz adına şükranlarımı sunuyorum. Bu dönemde, seçim sürecinde milletimize vadettiğimiz birçok söz Hükûmetin ve Meclisimizin yoğun çalışmalarıyla gerçekleştirilmiştir.

Hükûmet değişikliklerinin halkımıza hizmet yarışında bir bayrak değişimi olduğunun altını özellikle çizmek isterim. AK Parti Hükûmetleri olarak halkımıza verdiğimiz sözleri her zaman yerine getirdik, bundan sonra da yerine getirmeye devam edeceğiz.

2002'den sonra elde ettiğimiz bütün başarılarımızın mimarı hiç kuşkusuz Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'dır. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde oluşan bu kazanımları, yine onun liderliğinde hep birlikte çalışarak geleceğe taşıyacağız.

Bütün AK Parti Hükûmetleri gibi 65. Hükûmetimiz de hiç kuşkusuz Partimize oy vermiş olsun veya olmasın tüm vatandaşlarımızın hükûmeti olacaktır.

Değerli milletvekilleri,

AK Parti Hükûmetleri 14 yıl boyunca ülkemizde demokrasinin yerleşmesi ile milli birlik ve beraberliğimizin güçlenmesini sağlamak için canla başla çalışmıştır. Milli iradeye dayalı siyaset kurumunu zayıflatmaya yönelik her türlü tahrik ve tertibi milletimizin büyük sağduyusuyla aştık. Bundan sonra da, milli iradeye karşı oluşturulacak her türlü engeli, milletimizle birlikte, kararlı bir duruşla aşacağımızı herkes bilmelidir.

Ülkemizin birliği ve beraberliği yolundaki kutlu yürüyüşümüzü akamete uğratmaya çalışan ve milli güvenliğimizi tehdit eden eski ve yeni tüm vesayet unsurlarıyla mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

Bölücü terör örgütü ve paralel terör örgütü başta olmak üzere; tüm terör örgütleriyle mücadelemiz kararlılıkla devam edecektir. Milletimizin birliğine, kardeşliğine ve devletimizin bekasına hanel getirecek hiçbir gayrimeşru oluşuma müsamaha gösterilmeyecektir.

Milletimiz emin olsun ki bu terör belası Türkiye'nin gündeminden çıkarılacaktır.

Ülkemizin terörle mücadelesinde vatanımız ve milletimizin huzuru için en büyük fedakârlığı yaparak kanlarını akıtmış, canlarını ülkemizin bekası için vermiş olan kahraman şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Tüm şehit ve gazilerimiz ile bize onların emaneti olan başta anne, baba, kardeş, eş ve çocukları olmak üzere tüm yakınlarına milletim adına minnet ve şükranlarımızı sunuyorum.

Değerli Milletvekilleri,

Bugüne kadarki tüm seçimlerde siyasi partiler yeni bir anayasa vaadinde bulunmuştur. Ancak bu vaatler seçimden sonra rafa kaldırılmış, milli iradenin seçtiği bu Meclis yeni Anayasa yapmayı bir türlü başaramamıştır.

Gün bugündür. Artık Yeni Anayasa, Başkanlık Sistemi de dahil olmak üzere yeni yönetim sistemini de belirleyecek değişiklik behemahal 26. Yasama Döneminde AK Parti Hükümeti olarak bizim en öncelikli konularımız arasında olacaktır.

İlk defa millet iradesiyle gerçekleştirilecek bu anayasanın yapımında diğer siyasi partilerin yanımızda yer almasını bekliyoruz. Gelin, bu tarihi sorumluluğa siz de ortak olun.

Değerli Milletvekilleri,

Cumhuriyetimizin 100. yılına yürürken eğitimde, adalet sisteminde ve ekonomide yapacağımız köklü değişiklikler, ülkemizi "yüksek gelir grubu" ve "en yüksek insani gelişmişlik seviyesi"ndeki ülke standartlarına ulaştıracaktır. Hükümetimiz, şimdiye kadar olduğu gibi milletimizin geleceğini inşa etmede kararlı bir şekilde yoluna devam edecektir.

'İnsanı yaşat ki devlet yaşasın' şiarıyla, yapacağımız her işte öncelikle insanımızın mutluluğunu ve refahını ön plana alacağız. İcraatlarımızın ana gayesi, insanımızın hayatını kolaylaştırmak ve refahını artırmak olacaktır.

AK Parti hükümetleri, Cumhuriyet tarihinde hiçbir partiye nasip olmamış bir kurumsal sürekliliğe ve icraat tecrübesine sahiptir. 14 yılda gerçekleştirdiğimiz icraatlar ve köklü dönüşümleri daha da ileriye taşıyarak 2023 hedeflerimize yürüyüşümüzü güçlü ve kararlı bir şekilde devam ettireceğiz.

Önümüzdeki dönemde, daha güçlü bir Türkiye için, ülkemizi zenginleştiren, vatandaşlarımızın refahını artıran ve daha adil paylaşımını sağlayan, demokrasiyi daha da ileriye taşıyan uygulamalarla, milletimizden aldığımız yetkiyi, milletimizin hizmetinde kullanacağız.

2023 hedeflerimiz için en büyük kaynağımız genç ve dinamik nüfusumuzdur. Bu kaynağımızı ülkemizin uzun soluklu kalkınma yolculuğunda etkin bir şekilde değerlendireceğiz.

Farklılıklarımız zenginliğimizdir. Tüm vatandaşlarımızın bu anlamda inancına, diline, kültürüne, değerlerine, yaşam tarzına ve diğer tüm farklılıklarına saygı göstermeyi sürdüreceğiz. İnsani kalkınmayı esas alarak, hak ve özgürlüklerin alanını genişletmeye devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri,

21. yüzyıl şartlarında, ülkemizi daha da ileriye taşımak ortak sorumluluğumuzdur. Bu sorumluluktan hareketle, köklü geçmişimizden güç alarak bölgemizde ve dünyada barış ve istikrara aktif katkı sağlamaya devam edeceğiz.

Dış politikada ana hedefimiz, Türkiye'nin bölgesinde istikrar, barış ve kardeşliği daim kılacak politikaları kararlılıkla sürdürmektir.

Benimsediğimiz dinamik ve çok boyutlu yaklaşımla; bölgesel, T-TIP (transatlantik ticaret ve yatırım ortaklığı) ve AB'ye yönelik politikalarımızı karşılıklı menfaatlerimiz doğrultusunda yeni dönemde de sürdüreceğiz.

Değerli milletvekilleri,

Sizlere sunmakta olduğum 65'inci Hükûmet Programımız, Onuncu Kalkınma Planımız ve Seçim Beyannamemizdeki taahhütlerimiz esas alınarak hazırlanmıştır.

Takdirlerinize sunduğumuz ve güveninizi beklediğimiz bu Program, ülkemizi bölgesinde ve dünyada hak ettiği konuma ulaştırmada önemli bir kilometre taşı olacaktır.

Ülkemiz, AK Parti hükûmetleriyle birlikte başlayan istikrar ve güven ortamı sayesinde bölgesel ve küresel krizlerden asgari ölçüde etkilenmiş, birçok ülkenin aksine büyümesini, kalkınmasını sürdürmeyi başarmıştır.

Bundan böyle ülkemizi, küresel ve bölgesel anlamda istikrar ve güven adası haline getirmek için gösterdiğimiz başarıyı, 65'inci Hükûmet döneminde de güçlü bir şekilde sürdüreceğiz.

65'inci Hükûmet de daha önceki AK Parti Hükûmetleri gibi bir reform ve icraat hükûmeti olacaktır. Dünyanın ve ülkemizin değişen şartları ve 2023 Vizyonumuz çerçevesinde,

kritik alanlarda yapacağımız reformlar ve icraatlar ile milletimizin bize verdiği emanete en güçlü şekilde sahip çıkacağız.

Reform ve icraatlarımız, insan odaklı bir anlayışla; yatırım, istihdam ve üretimi önceleyen; refahın daha adil paylaşımını öngören bir Türkiye hedefine hizmet edecektir.

Bu kapsamda, 6 temel alanda çalışmalarımızı yoğunlaştıracacağız.

Bunlar;

- Demokrasi ve adalet,
- Eğitim,
- Reel ekonomide köklü değişim,
- Öncelikli dönüşüm programları,
- Kamu yönetimi,
- Kamu maliyesidir.

Vatandaşlarımız için olmazsa olmaz olan insan hak ve hürriyetleri ile adaleti daha ileriye taşımak, ekonomik ve sosyal gelişmemiz için vazgeçilmez bir hedeftir.

Türkiye'nin gerçek mukayeseli üstünlüğü, genç ve dinamik nüfusedir. Bu gerçeği göz önünde bulundurarak eğitimde fırsat eşitliğinde ve herkesin eğitim imkânlarına erişimi konusunda çok önemli mesafeler kat ettik. Önümüzdeki dönemde eğitimde uzmanlaşmaya ve her seviyede kaliteyi artırmaya hız vereceğiz.

Üreterek büyüyen, istihdam oluşturan, ihracatı artıran bir ülke olma yolunda reel sektörü daha güçlü, daha rekabetçi yapacağız. Bu çerçevede, atacağımız adımlarla, üretim yapımızda ve ihracatımızda ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değerli ürünlerin payını artıracacağız.

İş ve yatırım ortamını iyileştireceğiz. Ulusal ve uluslararası doğrudan yatırımları teşvik edecek, destekleyecek ve tüm yatırımcıların ihtiyacı olan her türlü tedbiri alacağız.

Kamu yönetiminde ve kamu maliyesinde milletimizin beklentileri ve ekonomimizin ihtiyacı olan çalışmalara hız vereceğiz.

Kamuda zaman yönetimini esas alan etkin bir personel sistemini oluşturacağız. Bu sayede, daha hızlı çalışan ve daha hızlı karar veren bir idari yapıyı gerçekleştireceğiz.

Yerel yönetimlerde, kamu kaynaklarının ülke ve millet menfaatleri için kullanımını temin edecek düzenlemeleri süratle gerçekleştireceğiz.

Bütün bu alanları kapsayan 'öncelikli dönüşüm programlarımızı' kararlı bir şekilde uygulamaya devam edeceğiz. Bu şekilde, tasarrufları, yatırımı, üretimi, ihracatı artıracak ve daha yüksek oranda büyümeyi gerçekleştireceğiz.

2016 yılında uygulamaya konulan eylem planımız, Hükümet Programımızda yer alan öncelikler dikkate alınarak, hayata geçirilmeye devam edilecektir.

Gençlerimiz geleceğimizdir. Gençlerimize mesleki eğitim ve iş imkânının sağlanması en öncelikli görevlerimizden bir tanesi olacaktır.

Bilgi toplumu hedefini gerçekleştirmek amacıyla bilgi-iletişim teknolojileri başta olmak üzere, ülkemizde dördüncü sanayi devrimine geçiş için gerekli çalışmalara hız verilecektir.

65'inci Hükümetimiz, siyasi istikrar ve güven sayesinde ekonomik büyümeyi gerçekleştirmeye devam edecektir.

Bu dönemde yatırımlara ve projelere odaklanarak, özel sektör yatırımlarını daha fazla destekleyeceğiz. Bilim ve teknoloji alanına verdiğimiz önemle, başta uzay ve savunma sanayii olmak üzere yerli ve milli sanayimizi güçlendireceğiz.

Bir taraftan üretken yatırımlara alternatif finansman imkânları sağlarken, diğer taraftan finansmana uygun şartlarda erişim kolaylığı getireceğiz.

Özel sektörün ilgisini yeterince çekmeyen bölgelerde kamu ve özel sektörün işbirliğiyle istihdam ağırlıklı proje ve yatırımlara öncelik vereceğiz. Böylece bölgesel kalkınma farklılıklarını asgari düzeye indirecek girişimleri güçlendireceğiz.

Bütün bunları gerçekleştirerek milletimize karşı olan sorumluluğumuzu yerine getirebilmemiz için milletimizin ve meclisimizin desteğine duyduğumuz güven tamdır.

65'inci Hükümet Programımızın, milletimize hizmeti esas alan büyük ve müreffeh Türkiye hedefimiz için hayırlara vesile olmasını dilerim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Şimdi de sizlere dağıttığımız Hükümet Programımızdan bazı önemli hususlara değinmek istiyorum.

Cumhuriyetimizin 100. Yılı olan 2023'e yürürken, önceliğimiz; ülkemizin çoğulcu, özgürlükçü, demokratik, sivil, milli ve hukukun üstünlüğüne dayanan bir anayasaya sahip olmasını sağlamaktır. Bu değerler üzerine inşa edilecek yeni anayasal düzenimizin en temel ilkesi, ahlaki referansı 'insan onuru ve haysiyeti' olacaktır.

Yeni anayasal düzenimizin odağında insan hak ve özgürlükleri yer alacaktır. Bu çerçevede düşünce, inanç, ifade ve girişim özgürlüğünü sınırlayan yegâne unsur, eşit haklara sahip diğer vatandaşların özgürlük alanlarıdır.

Cumhuriyetimiz ortak aidiyetimizin, demokrasimiz ise bu ortak aidiyet alanındaki farklılıklarımızın korunmasının teminatıdır. Nihai hedefimiz, evrensel ölçekte çoğulcu,

eşitlikçi ve katılımcı demokrasiyi hayatın bütün alanlarında yaşanır kılmaktır.

AK Parti hükûmetlerinin önemli bir reform alanı olarak gördüğü hak ve özgürlükler konusunda Türkiye'nin pek çok meselesi milletimizin beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda çözüme kavuşturulmuştur. Ülkemizin güçlü bir hukuk devleti olması yönünde önemli adımlar atılmıştır. Anti-demokratik ve hukuksuzluk oluşturan uygulamalar, temel insan haklarına karşı işlenen cürümler; milli irade ve siyaset üzerinde tesis edilen vesayetler ortadan kalkmıştır.

Geçmiş hükûmetlerimiz döneminde gerçekleştirdiğimiz demokrasi mücadelemizi toplumun tüm kesimlerinin katkılarıyla daha ileriye taşımaya kararlıyız.

Demokrasi yürüyüşümüzü; toplum-siyaset-devlet arasındaki engellerin kaldırılması, toplumsal taleplerin siyasette ve devlet idaresinde esas alınması anlayışı üzerine bina ediyoruz. 14 yıldır devam eden demokrasi mücadelemizle, siyaset kurumuna itibar kazandırdık. Geçmiş AK Parti hükûmetlerinin oluşturduğu demokratik kazanımları kurumsallaştırarak artırmaya devam edeceğiz.

Herkesin inandığı gibi yaşayabildiği, fikirlerini özgürce ifade edebildiği, refaha katkıda bulunduğu ve refaftan hak ettiği payı aldığı, emniyet ve huzur, birlik ve kardeşlik içerisinde yaşayan bir toplum olarak birlikte geleceğe yürüyeceğiz.

Bu bağlamda, siyasetin alanını genişletecek ve vesayet yerine millet iradesine tam anlamıyla tahkim edecek Yeni Anayasa ile birlikte yeni TBMM İç Tüzüğü, yeni Siyasi Partiler Kanunu ve yeni Seçim Kanunu hazırlamak, önceliklerimiz arasında yer almaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

AK Parti hükûmetleri, iktidara geldiği günden beri, devletin topluma kimlik biçme, dikte etme hakkının olmadığını dile getirerek, bu vesayetçi zihniyetle mücadele etmiştir.

Vatandaşlarımızın **hak ve özgürlüklerini** garanti altına almayı ve bunların kullanımını kısıtlayan engelleri ortadan kaldırmayı temel bir vazife olarak görüyoruz.

Milletimizin temel değerlerine dayalı birlikteliğimizi ve vatandaşlık bağını benimsiyoruz. Devlet ile vatandaş ilişkilerinin adalet ölçüsünde ve demokratik bir temelde sağlanması gerektiğini düşünüyor ve tüm vatandaşlarımızı çoğulcu bir yaklaşımla kucaklıyoruz.

Bu dönemde de etnik kimliği, mezhebi ve inancı ne olursa olsun herkesi bağrına basan, onları eşit vatandaşlık ile evrensel ilke ve değerler temelinde demokratik bir ortak yaşam bilincine ulaştıran bir anlayışı, daha güçlü bir şekilde hayata geçireceğiz.

Hak ve hürriyetler alanında AK Parti Hükûmetleri döneminde sağladığımız kazanımları kararlılıkla koruyacağız. Etnik, dini ve mezhepsel aidiyetlerden önce, milletimizin temel

değerlerinin yoğrulduğu tarihsel birlikteliğimizi ve eşit vatandaşlık anlayışını benimsiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

AK Parti olarak ilk günden itibaren, milli birlik ve kardeşlik perspektifi ile şekillendirdiğimiz siyasetle, vatandaşlarımızın devletimize aidiyetini zedeleyen, milletimizin farklılıklarını zenginlik yerine tehlike olarak gören anlayışların terkedilmesi için büyük çaba gösterdik. Yakın tarihimiz boyunca, hiçbir seçilmiş hükûmetin gösteremediği cesaret ve kararlılıkla sorunların üzerine gittik.

65'inci Hükûmet döneminde de hukukun üstünlüğüne karşı tehditleri bertaraf etmek üzere, vatandaşlarımızın mağduriyetinin önlenmesi, can ve mal güvenliğinin sağlanması için terörle mücadele kararlılıkla sürdürülecektir.

Terörle mücadele amaçlı devam eden operasyonlar; vatandaşlarımızın huzur ve güvenliği mutlak surette sağlanıncaya, sivil vatandaşlarımıza ve güvenlik güçlerimize yönelik silahlı saldırılar kalıcı bir şekilde sona erdirilinceye ve terör gruplarının silahları bıraktırılıncaya kadar kararlılıkla sürdürülecektir.

Bu anlayışla hizmetlerden, yatırımlardan asla vazgeçmeyecek, geri adım atmayacağız. Süreçte farklı sebeplerle oluşan güvenlik risklerini gidermek, bölgede yaşayan vatandaşlarımızı ceberrut ve zalim örgütün baskısından korumak devletimizin öncelikli görevidir.

Bundan önceki AK Parti hükûmetlerinin suç ve suçluyla mücadele ederken vatandaşlarımızın zarar görmemesi ve terörden kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesi hassasiyeti, bundan sonra da aynen devam ettirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Bütün AK Parti hükûmetlerinin programlarında 'çoğulcu ve özgürlükçü **yeni bir anayasa**' vaadi bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemde sivil, katılımcı, çoğulcu, özgürlükçü bir demokratik ve sivil anayasanın yapımına öncülük etmeye kararlıyız. Diğer siyasi partileri de aynı anlayış içinde katkı vermeye davet ediyoruz.

Yeni anayasa, çağdaş demokrasi anlayışını yansıtmalı, mümkün olan en geniş mutabakatla ve demokratik yöntemlerle hazırlanmalı, geniş toplumsal kesimlerce sahiplenilmelidir.

Anayasanın kapsayıcı, kucaklayıcı, bütünleştirici, çeşitlilikte birliği savunan, çoğulcu ve özgürlükçü bir karakterde olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Yeni anayasa, bireysel özgürlüklere dayanmalı, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını sağlamaya yönelik kurumsal güvenceleri içermeli ve siyasi sistemin işleyişindeki belirsizlikleri ortadan kaldırmalıdır. Yeni anayasayı Türkiye'de demokrasi, insan hakları

ve hukukun üstünlüğünün kökleşmesi bakımından hayati bir aşama olarak görmekteyiz.

Yeni anayasa, Cumhuriyetimizin insan hakları ve demokrasi konularındaki kazanımlarını geleceğe taşımalı; vesayetın izlerini tamamen silmeli; bireyin ve toplumun geleceğe dair beklentilerini karşılamalıdır.

Anayasamız tüm toplumu kucaklayan, kader birliğimizi yansıtan, demokratik denge ve denetim ilişkisini esas alan bir mahiyette hazırlanacaktır. Yeni anayasa, ortak değerleri ve çeşitlilik içinde birlik anlayışını esas alacaktır.

65'inci Hükûmet döneminde doğrudan anayasal sistemle bağlantılı seçim kanunları, siyasi partiler kanunu ve sair temel kanunlar, yeni anayasa metniyle birlikte bir bütün olarak yenilenecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Ülkemizde hükûmet sistemi tartışmaları uzun bir geçmişe sahiptir. Siyasi tarihimizin değişik dönemlerinde farklı siyasi partilerden birçok lider sistem tartışması yapmış ve **başkanlık sistemi** başta olmak üzere yeni öneriler geliştirmiştir. Ancak günümüze kadar bu konuda herhangi bir ilerleme kaydedilememiştir.

Özellikle, 2007 yılında yapılan referandum sonucunda Cumhurbaşkanını halkın seçmesi uygulamasının başlamasıyla birlikte sistem sorunu belirginleşmiş ve ertelenemez bir hal almıştır.

Yeni Anayasa, Türkiye'nin 2023 ve sonrasına yönelik kalkınma hedeflerine ulaşmasını kolaylaştıracak etkin ve sağlıklı bir yönetim modeli arayışını da içermelidir.

Yeni anayasa ile Türkiye'nin, katılımıcılığı ve çoğulculuğu esas alan ve etkili işleyen bir hükûmet modeline kavuşmasını elzem görüyoruz. Sadece temsilin değil, istikrarın da oluşmasına imkân sağlayan, vesayet odaklarının önünü tamamen kapatan, çağdaş ve etkin bir yönetim sisteminin hayata geçmesi gerekmektedir.

Mevcut sistemin yetki, görev ve sorumluluk paylaşımında pek çok muğlaklıklar barındırması, siyasal sistemin yeniden düzenlenmesini zorunlu hale getirmiştir.

Bir yandan vesayetçi bir şekilde kurgulanarak demokratik doğasından koparılmış parlamenter sistemin yol açtığı siyasal istikrarsızlıklar, öte yandan Yeni Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu etkin ve dinamik yönetim dolayısıyla, başkanlık sisteminin mevcut yapımıza en uygun yönetim modeli olduğuna inanıyoruz.

Mevcut sistemimiz içindeki tıkanıklığın Meclisimizde oluşacak uzlaşmalar ile aşılacağına inanıyoruz. Başkanlık sistemi öncelikli olmak üzere sistem sorununa bulunacak çözüm, ülkemizin temel hedeflerine çok daha hızlı ulaşmasını sağlayacaktır.

Yeni Anayasayla, seçimlerin istikrar üretebildiği, yasama ve yürütmenin müstakil olarak etkin olduğu, demokratik denge ve kontrol mekanizmalarının etkin işlediği, toplumsal farklılıkların siyasal temsilinin sağlandığı, karar alma süreçlerinin hızlandığı yeni bir siyasal sistem öngörülmektedir.

AK Partinin başkanlık sistemi önerisi, üniter yapıyı esas almaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Adaleti mülkün ve meşruiyetin temeli, hukuk devletinin esası olarak görüyoruz. Bizim için adalet, hukukun üstünlüğüne dayalı, herkesin güven duyduğu, her türlü güç odağından bağımsız, tarafsız, vatandaş taleplerine hızlı cevap verebilen bir yapıda olmalıdır.

Yargının, hukuk güvencesi oluşturması, uluslararası standartlarda ve demokratik usullerle işlemesi temel prensibimizdir.

Adalet alanında kapsamlı politikalarımızı içeren Yargı Reform Stratejisi Belgesi'ni etkin bir biçimde uygulayarak hayata geçireceğiz.

65'inci Hükûmet olarak yargıda etkinlik, hızlilik, hesap verebilirlik, ekonomiklik ve şeffaflığı sağlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

AK Parti hükûmetleri olarak, **güvenlik** yaklaşımını vatandaşa güven temelinde yeniden ele alarak, devlet-toplum-fert ilişkisini güçlendirecek bir yaklaşımı öne çıkardık.

Güvenlik hizmetlerini, ileri bir demokrasi hedefine ulaşmak amacıyla hak ve özgürlüklerin garanti altına alınabilmesi ve eksiksiz bir biçimde kullanılabilmesi için ihtiyaç duyulan temel kamu hizmeti olarak tanımlamaktayız.

65'inci Hükûmet döneminde de icraatlarımızda özgürlüklerin güven içinde ve hukukun üstünlüğü çerçevesinde yaşanmasına yönelik prensibimizi hayata geçirmeye devam edeceğiz.

Hükûmet olarak, yeni dönemde de güvenlik ve asayiş ortamını bozarak, vatandaşlarımızın anayasal hakkı olan özgürlükleri yaşaması açısından baskı ve tehdit oluşturabilecek bütün yapıların üzerine kararlılıkla ve ödün vermeden gitmeyi sürdüreceğiz.

Uluslararası ve bölgesel teröre destek veren çevre ve odaklarla, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da kararlılıkla mücadele edeceğiz.

Etnik, dini veya mezhebi kavramları suistimal eden tüm terör örgütlerine yönelik mücadelemizi kararlılıkla devam ettireceğiz.

Bu duruş ve mücadelemizde hukukun üstünlüğünü temel alacak; güvenlik hizmetlerini şeffaflık, katılımcılık ve hesap verebilirliğı artıracak mekanizmalarla daha fazla destekleyecek, masum vatandaşlarımızın zarar görmemesi için azami hassasiyeti göstermeye devam edecek ve güvenlik birimlerine olan güveni daha da pekiştireceğiz.

Önümüzdeki dönemde de terörizm, örgütlü suçlar, siber suçlar, narkotik suçlar ve kaçakçılıkla mücadelede ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğini güçlendirecek, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da bu suçlarla ilgili kararlı mücadelemizi devam ettireceğiz.

Ülkemizde, vesayetçi aktör ve kurumların siyaset üzerindeki nüfuzunu kırmak üzere kararlı bir irade sergilenmiş ve siyasal sistemi demokratikleştirme hedefinde ciddi ilerlemeler kaydedilmiştir. Ancak ülkemiz, geleneksel vesayetçi aktör ve kurumlarla yürüttüğü mücadele neticesinde, milli iradeye dayalı demokratik bir siyasal sistemi inşa etme hedefine odaklanmışken, yeni bir vesayet odağının saldırılarına maruz kalmıştır. Milli güvenliğimizi ve meşru demokratik sistemimizi tehdit eden bu yeni vesayet odağı **“Paralel Devlet Yapılanması”** dır.

17-25 Aralık darbe girişimiyle birlikte su yüzüne çıkan; iş dünyasını, sivil toplumun çeşitli kesimlerini, eğitim camiasını, dini cemaatleri, güvenlik ve yargı bürokrasisini ele geçirmeye çalışan Paralel Terör Örgütü ve bu örgütün iç ve dış uzantılarıyla hukuki ve idari mücadelemiz kesintisiz ve kararlılıkla sürdürülecektir. Hiçbir kişi veya kesimin devletle bilek güreşi tutuşmasına izin verilmeyecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Kamu yönetiminde şartların ve anlayışların değışimi içinde, yenilikçi, ve vatandaş memnuniyetini esas alan bir yaklaşımı benimsiyoruz. Bürokratik atalet ve rutinleşmeye karşı katılımcı bir anlayış içerisinde, yönetim anlayışımızı, yapımızı ve uygulamalarımızı gözden geçiriyoruz. Vatandaşımızın gözetimi altında siyasi sahiplenme ile iş ve yaşam kalitemizi sürekli bir şekilde artırmaya kararlıyız.

65’inci Hükûmet döneminde de kamu hizmetlerinin adil, etkili, süratli ve kaliteli sunumunu sağlayacak şekilde merkezi birimleri daha küçük ama daha etkin bir yapıya dönüştüreceğiz ve bu birimlerin performanslarını artıracacağız.

Devlet personel rejimimizi etkinleştirecek, kamuda insan gücü planlaması yapacağız. Nispeten geri kalmış yörelerimizde yeterli ve nitelikli personel istihdamına yönelik tedbirler geliştireceğiz.

Bilgi Toplumu Stratejimiz çerçevesinde, e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı’nı hazırlayarak, uygulamanın izlenmesi ve değerlendirilmesi için gerekli mekanizmayı oluşturacağız.

65’inci Hükûmet olarak, devletin gerçek ve tek sahibi olarak gördüğümüz vatandaşlarımız

adına yürüttüğümüz tüm işlerin katılımcı bir anlayışla her türlü denetime açık ve hesap verebilir bir biçimde gerçekleşmesini temel ilke olarak benimsiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

‘İnsanı yaşat ki devlet yaşasın’ ilkesiyle hizmet eden AK Parti Hükûmetleri, **insani kalkınma** kavramını hayatın her alanında güçlü bir şekilde uygulamaya koymuştur. Sosyal politikalar bizatihi değerli olmanın yanı sıra diğer tüm politika alanları için de temel bir mihenk taşı olarak alınmıştır.

Ülkemizin insan kaynağını çağdaş dünya ile rekabet edebilir donanıma kavuşturan ve hayat boyu süren bir süreç olarak eğitimi insani kalkınmamızın odağına yerleştiriyoruz. Ar-Ge ve yüksek teknoloji yatırımlarına büyük destekler vererek teknoloji tüketen değil teknoloji üreten bir ülke olacağız. Niceliksel kalkınma niteliksel derinlik kazanacaktır.

65’inci Hükûmet olarak da eğitim kalitesini yükselten; etkili sağlık hizmeti sunan; nüfusun dinamizmini ve aile yapısını koruyarak geliştiren; kadınına, gencine, çocuğuna ve çalışanına hak ettiği yeri, önemi ve desteği veren bir yaklaşımda olmayı benimsiyoruz.

Bu yaklaşımla, Türkiye’nin ‘yüksek insani gelişmişlik’ kategorisinden ‘çok yüksek insani gelişmişlik’ kategorisinde olan ülkeler arasına girmesini hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

İnsani kalkınma hedefimizin temelini **eğitim** oluşturmaktadır. AK Parti Hükûmetleri olarak eğitimi; uzun vadeli bir bakış açısıyla geleceğimize yatırım olarak kabul ediyor, insanımızın yaşam kalitesini yükselten, ülkemizin insan kaynağını çağdaş dünya ile rekabet edebilir donanıma kavuşturan ve hayat boyu süren bir süreç olarak görüyoruz.

‘Eğitimde Kalite’ en öncelik verdiğimiz alanlardan biri olacaktır. Bu kapsamda ‘Eğitimde Kalite Seferberliği’ni başlatarak, ‘Eğitim Kalite Endeksi’ hazırlayacağız.

Okul türleri ve bölgeler arası başarı farklılıklarını azaltarak eğitimde fırsat eşitliğine bütün boyutlarıyla hayatiyet kazandıracaktır.

Milli Eğitim alanında uygulayacağımız politikaların odağında yer alan Öğretmen Strateji Belgesi’ni hazırlayıp yürürlüğe koyacağız.

Müfredatı bilgi teknolojileri destekli öğretime uygun hale getirerek, eğitsel e-çeriklerin genişletilmesi ve daha da geliştirilmesini sağlayacağız.

Eğitim sisteminin her kademesinde ailenin eğitim sürecine katkısını artıracak etkileşimli bir mekanizma oluşturacağız.

Oyun tabanlı öğrenmeyi etkin hale getireceğiz. Mobil öğrenme sistemlerini geliştireceğiz.

Öğrencilerimize yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretimine öncelik vereceğiz.

FATİH Projesi aracılığıyla tüm öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sağlayacağız.

İlk ve ortaöğretimde okul bazlı bütçe yönetimine geçilmesine yönelik çalışmalar yapacağız.

İş dünyasının ihtiyaç duyduğu meslek ve alanlarda kaliteli elaman yetiştirilmesini sağlayacak şekilde mesleki eğitimin kalitesini artıracak tedbirleri almaya devam edeceğiz.

Meslek liselerinde özel kesimin katkısını artıracacağız. Kamu-özel kesim işbirliği ile meslek liselerini ve meslek yüksekokullarını yeniden yapılandıracağız. Mesleki ve teknik lise mezunlarının istihdamını özendiracağız.

Reform ajandamızın önemli bir başlığı olan yükseköğretim reformunu hayata geçireceğiz.

Öğrencilerimiz üzerindeki sınav baskısını azaltmak amacıyla yükseköğretime geçişteki sınavların yılda birden çok yapılmasını temin edeceğiz.

Şirketlerin sektörlerine yönelik özel mesleki ve teknik eğitim okulu açabilmeleri için düzenleme yapacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

AK Parti iktidarları olarak, insan merkezli anlayışımızla, fiziken ve ruhen **sağlıklı** nesillerin yetişmesini öncelemekteyiz. Sağlıklı nesillerin yetiştirilmesini, aynı zamanda kalkınmada beşeri sermayenin oluşumu için de bir gereklilik olarak görüyoruz.

Sağlık alanında hizmet standardının sürdürülebilirliğini sağlamak, yeni reformlarla hizmet kalitesini artırmak, başta yoksul kesimler olmak üzere hizmeti vatandaşlarımızın ayağına götürmek temel amacımızdır. Bu amaç doğrultusunda, sağlık alanındaki insan kaynağımızın ve hizmetlerin kalitesini sürekli artırmayı hedefliyoruz.

Tıbbi teknolojide, ilaç ve kozmetik endüstrisinde ve sağlık turizminde kapasitemizi artıracacağız. Hedefimiz, yerli ve milli üretimle, ülkemizi sağlık alanında bölgemizin öncü ülkesi yapmaktır.

Önümüzdeki dönemde hastanelerimizdeki nitelikli yatak oranını daha da artıracacağız.

Koruyucu hekimliği yaygınlaştıracacağız ve sağlıklı yaşam kültürünü teşvik edeceğiz.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri destekli entegre uzaktan sağlık ve bakım uygulamalarını yaygınlaştıracacağız.

Evde sağlık hizmetlerini geliştireceğiz.

Ağız ve diş sağlığının düzenli kontrollerle takip edilmesini sağlayacağız.

Biyoteknolojik ürünlerde yerli üretimi artıracacağız.

Yerli plazma ürünleri üreteceğiz. Ülkemizi bu teknolojiyi üretebilen ve kullanabilen sayılı ülkelerden biri haline getireceğiz.

Kişiyeye özel kanser tedavisini öngören ONCOGEN projemizi hayata geçireceğiz.

Milli aşı projemiz ile kendi aşımızı üreteceğiz.

Kamu-Özel Ortaklığı (KÖO) modeli ile başlatmış olduğumuz şehir hastaneleri projelerini tamamlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükümet olarak, **aile kurumunu** güçlendirmeyi, **çocuklarımızın** sayısını artırarak nitelikli bir biçimde yetiştirmelerini sağlamayı insan merkezli kalkınma politikalarımızın ana eksenini kabul ediyoruz.

Sahip olduğumuz güçlü aile yapımızı diğer toplumlara göre önemli bir fark ve avantaj olarak görüyoruz. Ailelerimizi, kültürel değerlerimizin taşıyıcıları ve bireyi topluma, toplumu bireye bağlayan önemli birer köprü olarak değerlendiriyoruz.

Geleceğimizin teminatı çocuklarımız kaliteli bir aile ortamında büyürken, ruhen ve bedenen sağlıklı bir biçimde yetişecekler ve topluma dinamizm kazandıran nesiller oluşturacaklardır.

Sosyal yardım veya sosyal hizmete ihtiyacı olan bütün dezavantajlı vatandaşlarımıza ulaşacak olan Aile Sosyal Destek Programı'nın (ASDEP) alt yapısını tamamlayacak ve yeterli sayıda nitelikli personel istihdam ederek ASDEP'i aşamalı olarak hayata geçireceğiz.

Aile, bebek ve çocuk dostu kültürel ortam ve mekânlar oluşturacağız.

Sokakta yaşayan, çalışan, çalıştırılan ve risk altında olduğu tespit edilen çocuklar ile koruma altında olup uyuşturucu bağımlılığı tedavisi tamamlanan çocuklar ve ailelerine yönelik psikolojik ve sosyal destek programları oluşturacağız.

Çocuklarımız için ihtisaslaştırılmış rehabilitasyon sistemine geçilerek, suçun mağduru ya da suça sürüklenen çocukların en süratli şekilde topluma kazandırılmalarını sağlayacağız.

Çocuklar ve gençler başta olmak üzere, daha güvenli ve bilinçli internet kullanımı ve kullanıcı güvenliğini artıracacağız. İnternet kafelerin şartlarını, başta fiziksel koşullar olmak üzere, tüm bireylere hizmet verilebilmelerini teminen iyileştireceğiz. Bu kafeleri sınıflandıracak, sağlıklı ve güvenli bir şekilde hizmet vermelerini sağlayacağız.

Yaşlılarımızın ekonomik ve sosyal hayata daha aktif olarak katılmaları için Yaşlanma Ulusal Uygulama Programı'mızın daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesini sağlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Yoksulluğun ortadan kaldırılmasını, ihtiyacı olan herkese sosyal destek sunulmasını ve sosyal desteklere duyulan ihtiyacın azaltılmasını temel görevlerimiz arasında görüyoruz. **Yoksullukla mücadelede** elde ettiğimiz başarıların sürdürülmesi ve gelir dağılımının daha da iyileştirilmesi temel hedeflerimizdendir.

UNDP tarafından açıklanan İnsani Gelişme Endeksi sıralamasında ise Türkiye 2000 yılında 158 ülke arasında 80. sırada iken, 2015 yılında 188 ülke arasında 72. sıraya yükselmiştir. Bu sıralamayla Türkiye "yüksek insani gelişmişlik" kategorisinde yer almaktadır. Önümüzdeki dönemde "çok yüksek insani gelişmişlik" grubunda yer almayı hedeflemekteyiz.

65'inci Hükûmet döneminde de yoksulluğu azaltmayı ve sosyal koruma politikalarımızı sürdüreceğiz.

Sosyal hizmet ve yardım kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini artıracacağız. Bu kapsamda Aile Bilgi Sistemi'ni kuracağız.

Sosyal transferler ve vergi düzenlemelerinde en yoksul kesimi gözeten anlayışımızı sürdüreceğiz.

Sosyal yardım istihdam bağına güçlendireceğiz.

Sosyal Hizmet Merkezlerinde yürütülen hizmetlerimizin çeşitliliği ve etkinliğini artıracacağız.

Yoksul ailelere belirli ölçütlerle internet erişimi imkânı sağlayacağız.

Engelli genç ve çocukların kısa süreli gündüz ve yatılı bakımı için güvenli bir biçimde bırakılabilecekleri 'Engelli Yaşam Merkezleri' kuracağız.

Engelli genç ve çocukların gün içerisinde sosyal faaliyet yapabilmelerine imkân verecek şekilde gençlik merkezlerinde ortam oluşturacağız.

Engellilere özel Bilgi ve İletişim Teknolojileri yazılım ve donanımlarının yaygınlaştırılmasını sağlayacağız. Engellilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim imkânlarını artıracacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükûmet olarak, **kadınların** bireysel ve toplumsal olarak daha da güçlenmeleri, daha kaliteli eğitim almaları, karar alma mekanizmalarındaki etkinliklerinin artırılması,

işgücü piyasasına girişlerinin kolaylaştırılması, sosyal güvencelerinin sağlanması ve kadın girişimci sayısının artırılması temel hedeflerimizdir.

Yeni dönemde kadının bireysel ve toplumsal olarak daha da güçlenmesi için hayata geçirdiğimiz politikaları ve başlattığımız çalışmaları kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz.

Kadınlarımızın konumunu daha da güçlendirmek ve uygulamalarımızın etkinliğini artırmak üzere, kadına ilişkin mevzuatı ilgili tarafların görüşlerini alarak gözden geçireceğiz.

Başta erken çocukluk dönemi eğitiminin geliştirilmesi olmak üzere, kız çocuklarının eğitime devam etmelerinin sağlanması için gerekli tedbirleri alacak ve ilave teşvik mekanizmalarını hayata geçireceğiz.

Kadın istihdamına yönelik getirdiğimiz istihdam teşviklerinin devamını sağlayacağız. Kadın Girişimciliği Programı hazırlayarak uygulamaya koyacak ve kadınlarımızın iş hayatına atılmalarını kolaylaştıracacağız.

Çalışanların ve işverenlerin kadın-erkek fırsat eşitliği bilincini güçlendirmeye yönelik farkındalık oluşturuvcu programları artıracacağız.

Kadınlarımız için iş ve aile yaşamını uzlaştırma politikalarını hayata geçireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Gençlerimizin sosyal hayatta ve karar alma mekanizmalarında daha aktif rol almalarını sağlayacağız.

Seçilme yaşını 18'e indireceğiz.

Gençlerin ortaöğretimden yükseköğretime geçişte eğitim ve kariyer planlamasına yardım edecek 'Kariyer Merkezleri' kuracağız.

Genç girişimciliği güçlendirmeye yönelik finansman, teknoloji, işletme ve pazarlama gibi konularda programlar düzenleyeceğiz.

Kendi işini kurmak isteyen gençlerimize proje karşılığı 50 bin liraya kadar karşılıksız nakdi destek veriyoruz. Kendi işini kurmak veya geliştirmek isteyen gençlerimize ayrıca 100 bin liraya kadar faizsiz kredi veriyoruz.

Yeni iş kuran gençlerimize üç yıl boyunca gelir vergisi muafiyeti sağlayacağız.

GENÇDES programını hayata geçiriyoruz. Gençlerimizin kısa film, ilk film, kitap, dergi vb. sanatsal faaliyetleri ile sportif faaliyetlerine proje bazlı karşılıksız destek vereceğiz.

Gençlik Akademisi kuracağız.

Gençlerimize ücretsiz internet erişimi imkânı getireceğiz.

Eğitimine önem verdiğimiz gençliğin daha donanımlı hale gelmesi için yüksek lisans ve doktora programları için yurtdışına gönderilen öğrenci sayısını yükselteceğiz.

Önemli seviyeye ulaştırdığımız üniversite yurtlarımızın kapasitesini daha da artıracak, standartlarını geliştirmeye devam edeceğiz. Müracaat eden ihtiyaç sahibi ve başarılı öğrencilere burs, talep eden diğer tüm öğrencilere de kredi vereceğiz.

Hayat boyu öğrenme programlarını yaygınlaştırarak, gençlere temel ve mesleki beceriler kazandıracacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

AK Parti Hükûmetleri olarak medeniyet, **kültür ve sanat** değerlerimizi muhafaza etmeyi, yeniden üretmeyi ve gelecek nesillere kaliteli bir biçimde aktarmayı hedefliyoruz.

Kültürel farklılıkları zenginlik olarak gören, herkesin kültür ve sanat faaliyetlerine katkıda bulunduğu ve erişebildiği, estetik duygusu güçlü ve kültürlü bir toplum için çaba gösteriyoruz.

Sivil toplumun kültür ve sanat faaliyetlerine aktif olarak katılabileceği mekanizmaları artıracacağız.

Fikri mülkiyet haklarının kurumsallaşmasına yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Kültür ve sanat insanlarımızın yurtiçinde ve dışında tanıtımına önem verecek, bu insanlarımızı teşvik edici her türlü tedbiri alacağız.

Dilimizin medeniyetimizle uyumlu bir şekilde geliştirilmesini sağlayacağız.

Tiyatro, sinema, opera, bale ve müzik alanlarında yerli üretimi evrensel standartlarda teşvik etmeyi sürdüreceğiz.

Yeni dönemde Türk film endüstrisinin dünyada sayılı endüstriler arasına girmesini sağlayacak tedbirleri alacağız.

Tarihi kent bölgelerindeki dokunun bütüncül olarak ortaya çıkarılması ve korunmasını sağlayacağız.

Ebru, hat, tezhip, minyatür, ahşap oymacılığı, çini, halıcılık, bakırcılık, telkâri gibi bize özgü veya en iyi örneklerinin ülkemizde üretildiği süsleme ve el sanatlarının farklı sunum ve kompozisyonlarda birer ticari ürüne dönüştürülmesini sağlayacağız.

Çağdaş kütüphanecilik anlayışı çerçevesinde kullanıcı odaklı, nitelikli kütüphanecilik hizmetlerinin verilebileceği özelliklere sahip yeni kütüphaneleri hizmete açmaya devam edeceğiz.

Tüm illerimizde şehir müzelerinin kurulumunu tamamlayacak, illerimizin kültür ve sanat varlıklarının koruma altına alınması ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Hükûmet olarak **spor** sağlıklı bir toplum olmanın ve sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak görmekteyiz.

65'inci Hükûmet döneminde toplumumuzda spor yapma kültürünü yerleştirmeyi, spor hizmetlerinin kalitesi ve çeşitliliğinin artırılarak sporu geniş kitlelere yaygınlaştırmayı, sporun her dalında daha fazla iş ve gelir imkânları oluşturmayı hedefliyoruz. Milletimizin spor ile ilişkisini izleyici olma konumundan çıkarıp aktif katılımcı bir konuma dönüştürmeyi öncelikli görüyoruz.

Büyük yatırımlar ile oluşan tesislerin atıl kalmaması ve verimli bir şekilde çalıştırılarak istihdam ve katma değer üretmesi için özel sektörün öncülük edeceği yeni işletme modellerini hayata geçireceğiz.

İllerimizde yer alan spor tesislerinin eğitim kurumlarıyla entegrasyonuna yönelik çalışmalar yapılacaktır.

İllerimizde insan sermayesi analizi ve taramaları yapılarak il bazında uygun spor branşlarında ihtisaslaşma desteklenecektir.

Ülkemizdeki 40'ın üzerindeki Sporcu Kamp Eğitim Merkezleri'nde, ulusal ve uluslararası müsabakalarda ülkemizi temsil edebilecek sporcular yetişmesini sağlayacağız.

Asgari 30 ilde, yetenekli ve başarılı sporcularımızın yetiştirilmesini sağladığımız Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri'nin (TOHM) sayısını artıracacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Diğer alanlarda olduğu gibi, **çalışma hayatının** merkezine de insanı koyuyoruz. Çalışan kesimlerimizin iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması insani açıdan önemli olduğu gibi, verimli ve katma değeri yüksek bir üretim yapısının da ön şartıdır.

İş güvencesi ve kıdem tazminatı hususları tüm sosyal taraflarla görüşülerek çalışanın hak ve hukuku gözetilmek suretiyle birlikte ele alınacaktır.

Özel sektör işletmelerinde eğitim birimleri kurulmasını teşvik edeceğiz. Özel sektör, meslek kuruluşları ile işçi ve işveren kuruluşlarının meslek eğitimi vermelerini

özendireceğiz.

Sektörden gelen talepler doğrultusunda iş ve eğitim dünyası için gerekli olan Ulusal Meslek Standartları hazırlanıp yürürlüğe konulacak, yürürlükteki standartlar en geç 5 yılda bir güncellenecektir.

Avrupa Birliği ve ILO standartlarını esas alarak oluşturduğumuz İş Sağlığı ve Güvenliği Eylem Planı'nı kararlılıkla hayata geçireceğiz.

Yabancıların çalışma izinleri ile ilgili süreçleri basitleştireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükûmet döneminde tüm vatandaşlarımızı **sosyal güvenlik** ve genel sağlık sigortası kapsamına alırken, aynı zamanda sürdürülebilir ve etkin çalışan bir sosyal güvenlik sistemi oluşturmayı hedefliyoruz.

Genel Sağlık Sigortası kapsamında yapılan gelir testi sistemi ve buna bağlı Genel Sağlık Sigortası Primi ödemelerini gözden geçiriyoruz, sistemin etkinliği ve verimliliğini artıracamız.

Toplum yararına çalışma programlarımızda, ailesinde çalışan olmayanlara öncelik vereceğiz. Bu programlara "mesleki eğitim" boyutunu katacağiz.

TOKİ eliyle emeklileri uygun koşullarla konut sahibi yapacağız.

Kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ücretle mücadele ederek, kayıtlı çalışan sayısını artıracak ve prim tabanını genişleteceğiz. Prim yapılandırmalarını ekonomik kriz ve doğal afet gibi istisnai haller dışında uygulamayacağız.

Sağlık hizmetleri ve harcamalarında sürdürülebilirlik dikkate alınarak ilaç ve tedavi harcamalarını daha akılcı hale getireceğiz.

Sektörel katkısının yanı sıra ülkemizdeki tasarruf eğilimini de güçlendireceğini öngördüğümüz tamamlayıcı emeklilik tasarruflarını destekleyeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Bu dönemde **ekonomi** alanında; bir yandan makroekonomik istikrar ve kazanımlarımızı güçlendirirken, bir yandan da mikroekonomik ve sektörel dönüşümlere odaklanmak suretiyle büyüme potansiyelini yukarıya çekeceğiz. Son 14 yılda, üst-orta gelir grubuna yükselttiğimiz ülkemizin, yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmesi temel amacımızdır.

Güven ve istikrar içerisinde üretim ağırlıklı büyüyecek olan ekonomimizin temelini nitelikli, girişimci ve yenilikçi insanımız; bilgi ve teknoloji ile katma değeri yükselten işletmelerimiz oluşturacaktır.

Günümüzde ekonomik gelişmenin ana dinamiğini bilgi üretimi ve bilginin katma değere dönüşümü oluşturmaktadır. Doğal kaynaklara ve geleneksel üretim biçimlerine dayalı ekonomik yapıların sürdürülebilir olmadığını görüyoruz. Geleceğin dünyasını, insana ve insanla var olan bilim ve teknolojiye, bunların ticarileşmesine ortam hazırlayan, bilgi tabanlı bir ekonomi inşa eden ülkeler kuracaktır.

65'inci Hükümet olarak, ülkemizin orta-üst gelir grubu ülkeler arasından çıkarak, yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmesinin, bilim ve teknoloji ile yenilik alanında yapacağımız atılımlarla mümkün olabileceğinin bilincindeyiz. Kalkınma stratejimizin özünü; daha donanımlı, daha yenilikçi ve girişimci, bilgi üreten ve bunu yüksek katma değere dönüştüren insanımız ve işletmelerimiz oluşturmaktadır.

Önümüzdeki dönemde ülkemizin kalkınmasına daha fazla ivme sağlayacak yüksek katma değerli alanlara odaklanacağız. İmalat sanayiinde yenilikçi ve yüksek teknoloji sektörlere dayalı bir biçimde dönüşümü gerçekleştirmeyi, girişimcilik kapasitemizi güçlendirmeyi, bilgi tabanlı ekonomiye dönüşüm için nitelikli bir istihdam alt yapısı oluşturmayı öncelikli olarak görüyoruz.

Önümüzdeki dönemde yüksek teknolojiye dayalı yurtiçi üretimi artırma ve ithalata bağımlılığı azaltma perspektifiyle, imalat sanayiinin GSYH içindeki payının artırılması ve yapısal dönüşümün sağlanması temel önceliğimiz olacaktır.

Hükümetimiz, bu yapısal dönüşümün sağlanması için verimlilik artışının ve "Endüstri 4.0" yaklaşımıyla uyumlu sanayileşmenin hızlandırılması gerektiğinin farkındadır. Özel sektör öncülüğünde, Ar-Ge faaliyetlerinin artırılarak ticarileştirilmesine ve üretime dönüştürülmesine daha fazla ağırlık vererek, ihracata dayalı ve rekabetçi bir üretim yapısıyla bunu gerçekleştirmekte kararlıyız.

Kamu maliyesinde uygulamakta olduğumuz mali disiplin ve bu çerçevede elde ettiğimiz başarılar ekonomik istikrar ve büyümeye önemli katkı vermektedir. Önümüzdeki dönemde de kamu gelir ve harcamalarında kalitenin artırılmasına yönelik çalışmalar yapacağız.

Kayıt dışı ekonomi ile katılımcı bir anlayışla etkin bir biçimde yürütülecek mücadele sonucunda verginin tabana yayılması sağlanacaktır. Bu sayede oluşturulacak mali alan ile büyüme odaklı yeni politikaların uygulanmasına imkân oluşturacağız.

Fiyat istikrarını güçlendirecek para politikası çerçevesini koruyacağız.

Cari açığın kalıcı çözümüne yönelik politika ve önlemleri hayata geçireceğiz. Bu kapsamda, ekonomide yapısal dönüşümü sağlayacak tedbirleri alacak ve yurtiçi tasarrufların artırılmasına yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Bir yandan, önemli bazı ithalat kalemlerinde yurtiçi üretimi dünya ile rekabet edebilir bir

şekilde artırırken, diğer yandan uluslararası haksız rekabete karşı gerekli tedbirleri alacağız.

Kamu altyapı yatırımlarımızı, ekonomide üretimin sağlıklı olarak gelişmesini ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu alanlarda pozitif dışsallık sağlayacak şekilde artıracacağız. Kamu eliyle yapacağımız nitelikli altyapı yatırımları, özel sektör yatırımlarını güdüleyerek üretim kapasitesini artıracak; bir taraftan da verimlilik bazlı büyüme dinamiğine katkı sağlayacaktır.

Özellikle üretken alanlara yeni uluslararası doğrudan yatırım girişlerini artırmayı sağlayarak hem teknoloji transferi yoluyla verimliliği artırıcı hem de doğrudan istihdam yaratıcı sonuçlar elde ederek, büyümeye katkı sunmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Temel yaklaşımımız, **ihracatın** daha fazla katkıda bulunduğu yüksek ve sürdürülebilir büyüme seviyelerine ulaşmaktır.

Dünyada talep koşullarının çok olumlu seyretmediği gerçeğini dikkate alarak önümüzdeki dönemde ülkemizin potansiyelini hızla harekete geçirecek tam bir ihracat seferberliği gerçekleştireceğiz. Bu seferberlik, reel sektörün tüm kesimlerinin katılımının sağlanacağı bir anlayışla ortaya konulacaktır.

Türkiye'nin dünyayla ekonomik anlamda entegrasyonuna ivme kazandıracak serbest ve tercihli ticaret anlaşmaları ile AB ve TTİP gibi ekonomik bloklarla entegrasyonunu sağlayacak çalışmalar hızlandırılacaktır.

Yeni yatırımlar ve imalat sanayimizde yaşanacak dönüşümlerle mal ihracatımızda uzun dönemli hedefimiz, dünya ihracatından yüzde 1,5 pay almaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükûmet döneminde de ekonomide temel prensibimiz, **enflasyonun** kalıcı bir biçimde düşük tek haneli oranlara çekilmesidir. **Para politikalarının** temel amacı fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmektir. Bu dönemde de para politikası, finansal istikrarı da gözetecek ve fiyat istikrarını sağlama amacı ile çelişmemek kaydıyla uygulayacağımız üretim, büyüme ve istihdam politikalarını destekleyecektir.

Dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülecektir.

Merkez Bankası'nın fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisinin belirlemesi, esas olmaya devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükûmet döneminde de, **finansal hizmetler** alanında dinamik bir bakış açısıyla yenilikçi politikalar uygulayacağız. Bu kapsamda finansal piyasalarda derinliğin artırılmasına önem verecek, halka açık şirketleri destekleyeceğiz.

Gerek vatandaşlarımızın yurt dışındaki varlıklarının, gerekse yabancı ülke vatandaşlarının Türkiye'ye yatırım yapmak amacıyla sahip oldukları kaynakları ülkemize getirebilmelerini teşvik edecek her türlü yasal düzenleme yapılacaktır.

Finansal piyasaların gelişmesi, mali derinliğinin artması için hayati önemde gördüğümüz 'İstanbul Uluslararası Finans Merkezi (İFM) Öncelikli Dönüşüm Programı'nı hayata geçireceğiz.

Faizsiz finans alanında koordinasyonu sağlayacak bir mekanizma oluşturacak, bu alana uygun etik ilkeleri ve kurumsal yönetim ilkelerini belirleyeceğiz. Ürün ve hizmet çeşitliliğini artıracacağız. Faizsiz finansman yöntemlerinin payının artırılması ve bu finans araçlarına daha fazla katılım sağlanması amacıyla teşvik edici vergisel düzenlemeler yapacağız.

Yatırımlara, uzun vadeli finansman sağlayan yatırım ve kalkınma bankacılığını geliştireceğiz. Kalkınma Bankası, stratejik sektörlerde yapılacak yatırımları, uzun vadeli fonlayacak şekilde yeniden yapılandırılacaktır.

KOBİ'ler ve nitelikli altyapı yatırımları başta olmak üzere yatırımların finansmanına yönelik olarak erişimi kolaylaştırıcı ve maliyetleri düşürücü tedbirler alınacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükûmet döneminde de **mali disiplinden** taviz vermeyerek, ekonomide işletmelerimiz için belirsizlikleri en aza indirecek; müteşebbislerimiz için çok daha sağlıklı ve öngörülebilir, üretimi ve vergi gelirlerini artıracak bir ortam oluşturmayı hedefliyoruz.

Bir yandan harcamalarımızda azami dikkati göstererek israfı engelleyecek politikaları hayata geçirirken, diğer yandan gelirlerimizin kalitesini artırıcı tedbirler alacağız. Bu çerçevede oluşturduğumuz kapsamlı yol haritalarını hayata geçireceğiz.

Kayıt dışı ekonominin boyutlarının azaltılmasının, orta ve uzun dönemde ekonomik istikrar, gelir dağılımı ve istihdamın nitelikli bir biçimde iyileşmesine, ekonomide verimlilik düzeyi ve rekabet gücünün yükselmesine, ayrıca kamu gelirlerinin artmasına katkıda bulunacağını görmekteyiz.

Kamu sermayeli kuruluşların açık, şeffaf ve hesap verebilir bir yapıda çalışmalarını sağlayacak; yönetim sistemlerinin, rekabet edebilir ve iyi yönetim ilkelerine uygun bir yapıda oluşmasını temin edecek yönetim reformunu gerçekleştireceğiz.

Yurtiçi tasarrufları sadece artırmakla kalmayacak, bunları üretken alanlarda Türkiye'nin hızlı bir biçimde büyümesini sağlayacak katma değeri yüksek yatırımlara yönlendireceğiz. Uygulayacağımız para ve maliye politikalarının yanı sıra, hanehalkı ve firmalara sağlayacağımız teşviklerle yurtiçi tasarruf oranlarını, büyüme ve cari açık hedeflerimizle uyumlu bir şekilde yükseltmeyi hedeflemekteyiz.

Uzun vadeli tasarrufları teşvik etmek üzere, özel amaçlı tasarruf mekanizmaları geliştireceğiz.

Altın bankacılığı başta olmak üzere, altın şeklinde tutulan tasarrufların sisteme çekilmesi için çeşitli mekanizmalar geliştireceğiz.

Bireysel emeklilik sisteminde kesinti oranlarını uluslararası düzeylere yaklaştıracamız ve sistemde "otomatik katılım sistemi" pilot çalışması yapacağız. Hayat sigortalarının ve uzun süreli (bir yılı aşan) özel sağlık sigortalarının geliştirilmesini sağlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükümet döneminde yüksek ve istikrarlı büyüme için **kamu yatırımlarını özel kesim yatırımlarını** tamamlayıcı şekilde bütüncül bir bakış açısıyla ele almaya devam edeceğiz.

Kamu yatırımlarını, özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyecek ekonomik ve sosyal altyapı alanlarında yoğunlaştıracamız.

Kamu yatırımlarını, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmada ve bölgesel gelişme potansiyelini değerlendirmede etkili bir araç olarak kullanacağız. GAP, DAP, KOP, DOKAP gibi bölgesel eylem planları kapsamındaki projelere öncelik vereceğiz.

Yatırım programının rasyonel yapısını koruyacağız, projelerin geciktirilmeden hayata geçirilmesini sağlayacağız.

Kamu-Özel İşbirliği yöntemiyle başlatılan büyük projeleri tamamlayacak; yeni otoyollar, yüksek hızlı tren hatları dâhil olmak üzere, birçok alanda yeni projeleri Kamu-Özel İşbirliği yöntemiyle hayata geçireceğiz.

Büyüme destekleyecek şekilde gelir getirici nitelikteki kamu altyapı yatırımlarına daha fazla kaynak ayıracak ve bu amaçla "özel altyapı fonu" kuracağız. Türkiye'nin büyüme potansiyelinin yukarıya çekilmesi için ihtiyaç duyduğu temel altyapı yatırımlarında kullanılmak üzere yurtdışında projeye dayalı "özel kredi ve fon tedariki"ni sağlayacağız.

Hükümetimizin temel önceliği olan üretim, büyüme ve istihdam daha fazla ve daha nitelikli özel sektör yatırımlarıyla gerçekleştirilecektir. Gerek yurt içi gerekse uluslararası yatırımların artırılması için gerekli ortam ve destekleyici mekanizmalar oluşturulacaktır.

Özel sektör yatırımlarında üretim, istihdam, yüksek katma değer ve ihracat artışına yönelik alanlara öncelik vereceğiz.

Sanayi üretimi ve büyüme politikalarımızın gereği olarak özel sektörün yatırım amaçlı kullanabileceği uzun vadeli fonlara erişimi kolaylaştırmak, bu fonların miktarını artırmak ve maliyetlerini düşürmek yönünde mekanizmaları geliştireceğiz.

İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesine dönük çalışmaları hızlandıracağız.

Ülke ekonomisi için büyük önem arz eden yatırımların izin ve yatırım yeri temini süreçlerinin hızlı ve etkin bir biçimde yürütülmesine ve sonuçlandırılmasına yönelik mekanizma oluşturacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Hükümet olarak **istihdam** alanındaki temel yaklaşımımız daha fazla ve daha nitelikli iş imkânları oluşturmaktır. Bu amaçla, bir yandan ekonomimizi büyütürken, diğer yandan mevcut işgücü potansiyelimizin niteliklerine uygun istihdam dostu bir büyüme sağlamayı hedefliyoruz.

İşgücü piyasasının daha etkin işlediği bir ortamda işsizliği kalıcı şekilde düşük oranlara indirmeyi hedefliyoruz.

İşsizliği azaltmak, işgücü piyasalarında arz ve talep uyumunu sağlamak, daha planlı bir şekilde ihtiyaçları karşılamak üzere sürekli bir şekilde iş dünyamızın taleplerini analiz edecek ve buna bağlı olarak mesleki eğitim başta olmak üzere politikalarımızı şekillendireceğiz.

Türkiye’de kadın girişimciliğinin geliştirilmesine yönelik bir program uygulayacağız. Program kapsamında eğitim, finansman ve mentörlük destekleri sağlayacağız.

Genç girişimciliği ve istihdamı özendirici programlar uygulamaya koyacağız.

İŞKUR tarafından düzenlenen aktif işgücü programlarının etkinliğini artıracacağız.

İstihdam teşviklerini basit ve daha anlaşılır hale getireceğiz. Bu kapsamda yapılacak analizler dikkate alınarak, bazı teşvik uygulamalarını gözden geçireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65’inci Hükümet olarak, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasının **yenilikçi üretimden** geçtiğine inanıyoruz. Geçmiş iktidarlarımız döneminde, bilgiye dayalı ve rekabetçi bir ekonomiye geçiş için kaynak altyapısını oluşturma gayreti içinde olduk.

Önümüzdeki dönemde de araştırma kapasitesinin, Ar-Ge ve yenilikçilik bilincinin ve üniversite-sanayi işbirliğinin daha da geliştirilmesi, öncelikli kalkınma hedeflerimiz

arasında yer almaktadır.

Bilim, teknoloji ve yenilik, ülkemizin ekonomisinde kritik bir role sahip olacaktır. Bu alanlarda yapacağımız atılımların, ülkemize rekabet üstünlüğü getireceğini ve sürdürülebilir sosyo-ekonomik gelişmeyi sağlayacağını görmekteyiz.

Büyük ekonomiler arasına girme hedefimize ulaşmak için teknoloji üreterek katma değeri yüksek ürünler ihraç eden bir konuma hızlı bir şekilde ulaşmayı planlıyoruz. Bunun için bilgi üreten ve bilgiyi nitelikli bir biçimde kullanarak ticari değere dönüştüren, etkin işleyen bir Ar-Ge ve yenilik ekosistemini oluşturacağız.

Yeni dönemde Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasına yönelik destek sağlayan kurumlar arasında koordinasyonu güçlendirecek ve desteklerin etkinliğini artıracaktır.

Dışa bağımlılığın yüksek olduğu sektörlerde, yerli ürün ve teknolojiler geliştirilmesine yönelik araştırma programlarını destekleyerek etkinleştireceğiz.

Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Tasarısı'nın yasalaştırılmasını sağlayacağız.

Patent Borsası'nı kuracağız.

Girişimcileri desteklemek için finansman eksikliğinin en çok hissedildiği erken aşamaya yönelik bir fon kuracağız.

Yüksek teknoloji ürünlerde kamu alım garantisine dayalı üretim yapılabilmesi için ürün bazlı yerli tedarik modelleri geliştirecek ve uygulayacağız. Uygulamanın etkinliği için koordinasyon ve izleme mekanizmaları kuracağız.

Öncelikli teknoloji alanlarında, araştırma merkezleri ve yükseköğretim kurumlarının yurtdışındaki muadilleriyle işbirliklerini geliştireceğiz.

Yurtdışındaki Türk araştırmacılar için bir veri tabanı ve kataloğu oluşturacağız.

Üniversitelerde ilave teşviklerle yabancı öğrenci sayısını artıracaktır. Nitelikli insan gücünün daha fazla Türkiye'ye gelmesini sağlamak amacıyla yeni teşvik mekanizmaları oluşturulacak ve çalışma izni süreçleri kolaylaştırılarak hızlandırılacaktır. Bu amaçla özel bir Turkuaz Kart Sistemi geliştireceğiz.

Nitelikli yabancı uyruklu çalışanların ve ailelerinin ikamet iznine ve çalışmalarına ilişkin süreçleri kolaylaştıracak ve iyileştireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

65'inci Hükûmet olarak **sanayide** dışa dönük bir yapı içinde, Ar-Ge, yenilik ve nitelikli işgücüne dayalı yüksek katma değerli mal üreten şirketlere sahip, orta ve yüksek

teknolojili ürünlerde Avrasya'nın üretim merkezi haline gelmiş bir ülke olma vizyonu ile hareket edeceğiz.

Önümüzdeki dönemde büyük çaplı ve yatırım niteliğindeki kamu alımlarında, alıcı kurumların yerli sanayiye geliştirecek yönde kamu alım sürecini yönetme kapasitesini geliştireceğiz. Bu kapasitenin ve iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasına odaklanacağız.

Kamunun raylı ulaşım sistem ihtiyaçlarının yurtiçinden karşılanma oranını artıracacağız.

Sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek yatırım gerektiren ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine öncelik vereceğiz.

Geri ödeme ve fiyatlandırma politikaları ile ruhsat süreçlerinde yerli üretim ilaç ve tıbbi cihazlara öncelik vereceğiz.

Otomotiv sektöründe, katma değer artırılmasını ve çevreye duyarlı yeni teknolojilerin geliştirilmesini sağlayacağız. Sektörde, küresel pazarların ihtiyaçlarına yönelik özgün tasarım araçlarla markalaşmayı teşvik edecek ve bu kapsamda yerli marka otomobil üretimi çalışmalarını hızlandıracacağız.

Emek yoğun geleneksel sektörlerimizin katma değerini artıracak yapılanmalarını destekleyeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Genel sanayi politikalarının stratejik bir unsuru olan **savunma sanayii**, ulusal güvenliğimiz açısından sahip olduğu önemin yanı sıra katma değeri yüksek bir ekonomi inşa etme amacımızla da yakından ilgilidir. Ülkemizin milli ve yerli bir sanayi geliştirmesinde savunma sanayinin ayrıcalıklı bir konumu bulunmaktadır.

Son 14 yılında büyük bir atılım gerçekleştirdiğimiz savunma sanayiinde, 65'inci Hükümetimiz döneminde de yerli Ar-Ge ve üretimi desteklemeye devam edeceğiz. Bir taraftan savunma sanayiinde ülkemizin yeterliliğini artırırken, diğer taraftan savunma sanayini diğer sanayi alanları ile entegre edeceğiz.

Denizlerde MİLGEM'in yanı sıra, yeni tip karakol botu, hızlı müdahale botu, amfibi gemi, arama kurtarma gemisi, süratli amfibi gemi, Perry sınıfı fırkateyn modernizasyonu projelerini hayata geçirmekteyiz.

Özgün temel eğitim uçağımız HÜRKUŞ-A, Türk mühendisleri tarafından tasarlanmıştır. 2019 yılına kadar 15 uçak yapacağız.

Ayrıca Anka, Atak Helikopter, hedef uçak sistemleri, taktik insansız hava araçları, mini insansız hava araçları, C-130 ve F-16 uçaklarının modernizasyonu ile farklı roket ve hava sistemleri projelerimiz sürmektedir.

Türkiye'nin artık gündüz-gece ve her türlü hava koşulunda uzaydan görüntü alınabilmesini sağlayan uydu sistemi (Göktürk-3) projesini hayata geçiriyoruz.

Milli tanksavar, milli füze, milli torpido, milli tankımız ALTAY, yeni tip denizaltı, çıkarma gemisi, hastane gemisi, uçak ve helikopter projelerimiz sürmektedir.

Savunma sanayindeki bu projelerimizin gerçekleşmesiyle sadece milli ihtiyaçlarımızı temin etmekle kalmayacak, savunma sanayii ihracatında da küresel düzeyde önemli bir aktör haline geleceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

KOBİ'lerimizin rekabet güçlerini artırarak ekonomik büyümeye daha fazla katkı vermesi temel amaçlarımızdan biridir. 65'inci Hükûmet olarak, hızlı büyüyen veya büyüme potansiyeline sahip girişimler ile yenilikçi KOBİ'leri desteklemeyi, istikrarlı ekonomik büyümenin ve sosyal gelişmenin önemli bir gereği olarak görmekteyiz.

Türkiye'yi yenilik alanında bir üst lige taşıyacak olan Bilişim Vadisi'ni kurmaktayız.

Girişim sermayesi ve bireysel katılım sermayesi gibi yenilikçi finansman imkânlarını ve teknolojik girişimcilik destek modellerini artırma konusunda çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Bilgi ve iletişim teknolojilerinden etkili bir araç olarak faydalanarak **bilgi tabanlı ekonomiye** dönüşümü ve nitelikli istihdamı geliştirmeyi hedefliyoruz.

4,5 G mobil elektronik haberleşme hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

Ulusal Genişbant Stratejisi hazırlayacağız.

Ülkemizde internet değişim noktalarının kurulumunu destekleyeceğiz.

Sabit ve mobil haberleşme altyapısı olmayan yerleşim yerlerinde altyapı kurulumu çalışmalarına devam edeceğiz.

Fiber erişim destekleme programı oluşturacağız. Fiber altyapı yatırımlarının artırılmasına önem verecek, hızlı ve kaliteli genişbant erişim yaygınlığını sağlayacağız.

Bilgi teknolojileri sektörüne yönelik veri altyapısını güçlendireceğiz. Bilgi teknolojileri firmalarının küresel pazarlara açılımını teşvik edeceğiz.

Kişisel verilerin korunması ve siber güvenliğe ilişkin yasal düzenlemeleri hayata geçirdik. Siber Suçla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı hazırlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Tarımsal desteklerimizi şekillendirirken, ülkemizin arz dengesi ve dış ticaret politikalarımızı da dikkate alacağız.

Tarımsal desteklemelerde ürün deseni ve su potansiyeli uyumunu gözeterek, sertifikalı üretim yöntemlerine önem vereceğiz.

Tarım sigortalarının kapsamını genişleterek yaygınlaştıracamız.

Yeni yatırımlarımızda suyun tasarruflu kullanımını sağlayacak, geçmişten devraldığımız sistemlerde ise suyun verimli kullanımına yönelik iyileştirme çalışmalarına hız vereceğiz.

Sulanan arazi varlığının nihai hedef olan 8,5 milyon hektara ulaştırılmasını sağlayacak; özellikle su tasarrufuna imkân sağlayan basınçlı modern sulama yatırımlarına devam edeceğiz.

Mevcut sulama tesislerinin rehabilitasyonunu bir program dâhilinde gerçekleştireceğiz.

Su yönetimini ve fiyatlandırma sistemini, su tasarrufunu artırıcı bir yaklaşımla gözden geçireceğiz.

Sulama birliklerinin çalışma süreçlerini gözden geçirecek, sistemin daha etkin hale getirilmesi yönünde alternatifler oluşturacağız.

GAP'ta büyük oranda tamamlamış olduğumuz ana kanallar sonrasında şebeke inşaatlarına daha da hız vereceğiz. Orta vadede, GAP sulamalarının tamamı olan 10 milyon 580 bin dekarın tamamını sulamaya açmayı hedefliyoruz. Sulamalar tamamladığında GAP, gıda üreten ve dünyaya ihraç eden bir 'üretim ve ihracat merkezi' haline gelecektir.

Konya Ovası Projesi ile Akdeniz'e boşa akan suların Konya Ovası'na yönlendirilmesi, baraj, gölet ve sulama sistemlerinin tamamlanması, vahşi yeraltı sulamalarının yağmurlama veya damlamalı sulama usullerine dönüştürülerek su ve enerji sarfiyatında tasarruf sağlanmasını hedeflemekteyiz.

KOP'ta 2014 yılı sonu itibarıyla 9 milyon 240 bin dekar arazi sulanmaktadır. 2019 yılı sonuna kadar hedeflenen 11 milyon dekar arazinin tamamını sulamaya açmayı hedefliyoruz.

14 ilimizi kapsayan Doğu Anadolu Projesi'yle 2019 yılı sonuna kadar 2,3 milyon dekar araziye daha sulamaya açmayı hedefliyoruz.

İkinci GAP Eylem Planı'nda beşeri ve sosyal kaynakların geliştirilmesine ve temel altyapı yatırımlarının tamamlanmasına öncelik vereceğiz. DAP Eylem Planı'nda tarım ve hayvancılığın geliştirilmesine öncelik vereceğiz. KOP Eylem Planı'nda toprak ve su

kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını sağlamak suretiyle sektörel çeşitliliğin artırılmasını esas alacağız. DOKAP Eylem Planı'nda ise turizm odaklı sürdürülebilir kalkınma yaklaşımını esas alacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Enerjinin nihai tüketiciye sürekli, kaliteli, güvenli, asgari maliyetlerle arzını ve enerji temininde kaynak ve bölge çeşitlendirmesini esas almaktayız.

Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızı mümkün olan en üst düzeyde değerlendirmeyi ve nükleer teknolojiyi elektrik üretiminde kullanmayı öngörmekteyiz. Enerjinin israf edilmemesi ve çevresel etkilerinin asgariye indirilmesi ile ülkemizin uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumunu güçlendiren rekabetçi bir enerji sistemine ulaşılması temel amacımızdır.

Doğal gaz depolama kapasitesini artıracacağız. Bu kapsamda, yapımı devam eden Tuz Gölü Yeraltı Depolama Projesi'ni tamamlayacağız.

Afşin-Elbistan gibi büyük linyit havzaları ile daha düşük kapasiteli diğer rezervlerin değerlendirilmesini sağlayacağız.

Yurt içi ve yurt dışı petrol ve doğal gaz aramaları ve üretimini artıracacağız.

Kömür ve jeotermal gibi yerli kaynakların potansiyelinin tespitine yönelik arama faaliyetlerini azami düzeye çıkaracağız.

Demir cevheri, mermer ve bor başta olmak üzere sanayi hammaddelerinin yurtiçinde arama ve üretimine öncelik vereceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Yeni dönemde ulaştırma alanında; bölgelerimizi ve illerimizi birbirleri ile bütünleştirmeye, hem yolcu hem de yük açısından güçlü bir **lojistik ve ulaştırma** altyapısı oluşturmaya devam edeceğiz.

Karayolunda ülkemizin kuzeyini güneyine, doğusunu batısına bağlayan ana akslarımızı büyük ölçüde tamamlayacak ve otoyol ağıımızı geliştireceğiz. Havacılık ve denizcilik sektörlerinde ülkemizi dünyanın en önemli transit merkezlerinden birine dönüştüreceğiz. Demiryollarında yüksek hızlı ve hızlı tren hatlarımızı önemli ölçüde tamamlayacağız. Böylece, Türkiye'yi gelişmiş ülke standartlarında bir ulaştırma alt yapısına kavuşturacağız.

Trafik yoğunluğunun yüksek olduğu kesimlerde trafik güvenliğinin artırılması ve taşıma sürelerinin kısaltılması amacıyla bölünmüş yol uzunluğunu 30 bin kilometreye çıkaracağız.

Önemli ulaşım koridorlarını otoyol ağı ile birbirine bağlayacak, başta Marmara Bölgesi olmak üzere YİD modeliyle yeni otoyollar inşa edeceğiz. Bu ağın önemli parçaları olan İstanbul-Bursa-İzmir (Körfez Geçiş Köprüsü dâhil) ve Kuzey Marmara Otoyolu'nu tamamlayarak hizmete açacağız. Bu kuşağın önemli bir bölümü olan ve üzerinde demiryolu da bulunan Çanakkale Boğaz Köprüsü'nün yer aldığı güzergâhın da yapımına başlayacağız. Böylece Otoyollar ve köprülerle çevrilmiş Marmara Ringi'ni oluşturacağız.

Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve AVRASYA tüneline tamamlayacağız.

Ankara-Niğde Otoyolu ile Ankara-Kırıkkale-Delice, Mersin-Silifke (Taşucu), Çiğli-İliç-Çandarlı ve Antalya-Alanya Otoyollarının yapımına başlayacağız. Aydın-Denizli-Burdur, Afyonkarahisar-Burdur-Antalya, Ankara-Sivrihisar, Sivrihisar-Bursa, Sivrihisar-İzmir, Şanlıurfa-Diyarbakır-Habur, Delice-Samsun, Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir, Gerede-Merzifon, Yalova-İzmit ve Merzifon-Gürbulak Otoyolu Projeleri'nin 2023 yılına kadar gerçekleştirilmesini hedefliyoruz.

Ağır taşıt trafiği yüksek olan yollarda BSK yapımına devam edeceğiz.

Doğu Anadolu'yu Karadeniz Bölgesine bağlayan Ovit, Cankurtaran ve Salmankaş Tünelleri, Orta Anadolu'yu Karadeniz'e bağlayan Ilgaz Tüneli, Cizre ile Şırnak'ı birbirine bağlayan Cudi Tüneli, Akdeniz sahilini geçilebilir kılan Mersin-Antalya arasındaki 27 tünel başta olmak üzere çok sayıda tüneli tamamlayacağız.

Mega ulaşım projelerini hayata geçireceğiz. İstanbul Boğazı'nın altından iki defa tünel yapmak yerine dünyada bir ilk olmak üzere tek geçişte tek tünel halindeki karayolu ve metro geçişlerini kapsayan 3 katlı Büyük İstanbul Tüneli'ni tasarladık. Günde 6,5 milyon vatandaşımızın kullanacağı toplam 9 farklı raylı sistemi birbirine bağlayacak, Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet Köprülerinin trafiğine nefes aldırarak projenin YİD modeli ile yapımına başlayacağız.

Yüzyılın en büyük projelerinden biri olacak olan Kanal İstanbul Projesi'nin çalışmalarına devam ediyoruz.

Ankara ve İstanbul arasını 1,5 saate indirecek yüksek hızlı tren projesini, YİD modeliyle, etaplar halinde gerçekleştirmek üzere proje çalışmalarını başlattık.

Önümüzdeki dönemde Ankara merkezli hızlı tren çekirdek ağını 3.623 km'ye çıkaracağız. Bunların en önemlilerinden biri olan Ankara-İzmir Yüksek Hızlı Tren Projesi'ni tamamlayacağız. Böylece ülke nüfusunun yarısı yüksek hızlı tren konforundan faydalanacaktır.

Kapıkule'den Kars'a ve İzmir'den Habur'a uzanan Doğu-Batı demiryolu akslarındaki yük ve yolcu taşıyacak hızlı tren hatları ile Kuzey-Güney akslarındaki İstanbul-Antalya, İstanbul-İzmir-Aydın, Karasu-Antalya, Zonguldak-Mersin, Samsun-Çorum-Kırıkkale-

Ankara, Kayseri-Nevşehir-Aksaray-Konya-Antalya, Samsun-Gaziantep yük ve yolcu taşıyacak hızlı tren hatlarını bölümler halinde yapmaya devam edeceğiz.

Demiryolu ile yük ve yolcu taşımacılığına imkân sağlayacak şekilde sınırlarımıza kadar oluşturacağımız demiryolu ağıımızı, uluslararası sisteme entegre edeceğiz.

YİD modeli ile başlattığımız hızlı tren garlarının yapımına devam edeceğiz.

Kars-Tiflis-Bakü, Ankara-Sivas ve Sivas-Erzincan demiryolu projelerini tamamlayacağız.

Demiryolu ağının yüzde 80'nini elektrikli ve sinyalli hale getirecek, demiryolu ağıımızı yenilemeye devam edeceğiz. Öncelikli hatları modernize ederek çift hatlı hale getirecek, bu hatlarda yük ve yolcu taşımacılığını artıracacağız.

Başta İstanbul olmak üzere raylı sistem yatırımlarına hızla devam edeceğiz. Ankara'da Tandoğan-Keçiören, AKM-Gar-Kızılay, İstanbul'da Levent-Hisarüstü, Üsküdar-Ümraniye-Dudullu, Kartal-Kaynarca, Kabataş-Mecidiyeköy-Mahmutbey, Bakırköy-Kirazlı, Kaynarca-Sabiha Gökçen, Marmaray Raylı Sistem Projelerini, Antalya havalimanı-expo, projelerini tamamlayacağız.

Milli demiryolu sanayimizi geliştirecek, hızlı tren dâhil demir yolu araçlarımızı kendimiz imal edeceğiz. İhale hazırlıklarını sürdürdüğümüz projeye, ilk milli yüksek hızlı trenimizi faaliyete geçireceğiz.

Başkentray projesi ile YHT işletmeciliğinin merkezi olan Ankara'da banliyö, metro ve YHT hatlarını entegre ediyoruz. Egeray-İZBAN'ın Cumaovası-Tepeköy arasını işletmeye alacağız. Gaziantep'te ise Gaziray Projesi'ni hayata geçireceğiz.

Havayolu sektöründe İstanbul Yeni Havalimanı'nı hayata geçirerek, sektörün dünya ortalaması üzerinde büyümesini ve İstanbul'un dünyanın önemli bir transit merkezine dönüşmesini destekleyeceğiz.

Savunma, havacılık ve uzay teknolojilerine yönelik yerleştirme ve millileştirme çalışmalarına hız verilecek, bu bağlamda bölgesel uçak yapımı, yerli ve milli uydu yapımı ile savunma sanayimizin yerleştirme oranını artıracak tedbirler alınacaktır.

Uydu Sistemleri Entegrasyon ve Test Merkezimizde yerli uydumuzun (Türksat 6A) üretimini tamamlayacağız. Türksat 5A uydusunun yapımına başlayacağız.

Ülkemizdeki havacılık ve uzay alanındaki faaliyetlerin yürütülmesi, yeni teknolojilerin takip edilerek kullanılması ve projelerde koordinasyonun sağlanması amacıyla Türkiye Uzay Ajansı'nı kuracağız.

Denizcilik sektöründe Türkiye'yi küresel deniz taşımacılığı ile entegre transit bir liman ülkesine dönüştürmeyi, Türk deniz ticaret filosunu yenileyerek 10 milyar tona ulaşan

dünya deniz ticaret hacminden daha fazla pay almayı, gemi ve yat inşa sanayimizi yenilikçi teknolojilerle donatarak daha rekabetçi bir hale getirmeyi hedefliyoruz.

Türkiye'nin dış ticaretinde Türk sahipli filoyu kullanarak navlun açığını azaltmak için gemi işletmeciliğini destekleyen yeni modeller oluşturacağız.

Denizcilik eğitimini iyileştirerek Türk ve dünya filolarında Türk gemi adamlarının istihdamını arttıracak, deniz turizminde ihtiyaç duyulan tekne bağlama kapasitesini yükselteceğiz.

Ülkemizin bölgesinde transit liman üssü olmasını teminen kıyılarımızda büyük ölçekli limanların tesis edilmesini sağlayacağız. Bu kapsamda 3 büyük denizde 3 büyük liman inşa edeceğiz.

Marmara denizinde Kuzey Güney aksında en az 2 RO-RO terminali inşa ederek körfez ve boğaz köprüleri üzerindeki trafik yükünü azaltacak, İstanbul limanını kurvaziyer gemilerin ana yolcu değişim limanı haline dönüştüreceğiz. Kurvaziyer gemilerin diğer limanlarımıza uğrak çeşitliliğini teşvik edecek önlemler alacağız.

Üretim alanlarının, ticari çıkış noktalarına demiryolu bağlantısını güçlendireceğiz.

Lojistikte kritik bir kurum olan TCDD'nin yapılandırılmasını tamamlayacağız.

Kent içi ulaşımı, ulusal lojistik planlarıyla uyumlaştıracacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Ticareti kolaylaştırıcı ve güven ortamını tesis etmeye yönelik uygulamaları devam ettireceğiz. Piyasa gözetim ve denetimi ile piyasanın düzenlemesine yönelik çalışmaları sürdüreceğiz.

Ticaret hizmetlerinde markalaşma ve kurumsallaşma kapasitesinin geliştirilmesi yoluyla işletmelerin özellikle yeni gelişen çevre ülke pazarlarına daha fazla açılmasını sağlayacağız.

Girişimcilerin yurtdışı pazarlara açılması amacıyla elektronik ticaret hizmetlerinin geliştirilmesini sağlayacağız. Elektronik ticaretin geliştirilmesi amacıyla mevzuat çalışmalarını tamamlayacağız.

Gümrük işlemlerinde 'Tek Pencere Sistemi' ile dış ticaret işlemlerinin tek bir noktadan tamamlanmasını sağlayacağız.

'Tek Durakta Kontrol' ve komşularımızla 'Ortak Gümrük Kapısı' projeleri sayesinde sınır geçişlerini hızlandırmak suretiyle rekabetçiliği artıracacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

14 yıllık iktidarlarımız döneminde ülkemizin potansiyelini çok iyi bir biçimde kullanmasına yönelik politikalar uygulayarak **turizmde** halen dünyanın sayılı ülkeleri arasına girmesini sağladık.

65'inci Hükûmet olarak önümüzdeki dönemde de turizm sektörünün sürdürülebilir turizm yaklaşımı çerçevesinde istihdamın artırılmasında ve bölgesel gelişmede öncü bir sektör olması, dünya ölçeğinde "kitle" turizminin yanı sıra bireysel turizmin de önemli cazibe merkezlerinden birisi haline gelmesi vizyonu ile hareket edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

İnsan merkezli, sürdürülebilir kalkınmayı amaçlayan AK Parti iktidarlarının kapsayıcı kalkınma anlayışı, ülkemizin her bir ferdine, her yöresine ulaşmayı, ülkemizin bütün enerjisini harekete geçirerek 2023 ve daha ötesine uzanan vizyonumuzu el birliğiyle gerçekleştirmeyi esas alır. Bu çerçevede, artan refahın çeşitli kesimler ve yöreler itibarıyla dengeli ve adil dağılımı, partimizin benimsediği temel politikalar arasındadır.

Çevreyi gelecek nesillere karşı bir sorumluluk bilinciyle ele almakta ve bir emanet olarak görmekteyiz. Diğer yandan, dünyada giderek artan oranda nüfusun şehirlerde yaşadığı, zenginliğin ve kültürün şehirlerde geliştiğini dikkate aldığımızda, yaşanabilir şehirler oluşturmak temel önceliğimizdir. Bu süreçte medeniyetimizin üzerinde yükseleceğini düşündüğümüz şehirlerimizin; kültürümüzün renklerini yansıtan ve yaşadığımız zamanın çizgilerini barındıran, altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesini hedefliyoruz.

Türkiye'yi bölgesel gelişmişlik farklarının azaldığı, **refahın ülke sathına daha dengeli yayıldığı**, ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendiği bir ülke haline getirmeyi hedefliyoruz.

65'inci Hükûmet olarak, ülkemizin bölgeleri arasındaki farklılıkları azaltarak, yaşam standartlarını birbirine yaklaştırarak topyekûn kalkınmayı sağlama anlayışını sürdüreceğiz.

Önümüzdeki dönemde de kentsel dönüşüm çalışmalarımıza kent estetiğini dikkate alarak hızlı bir biçimde devam edeceğiz. Bu kapsamda 'Rekabetçiliği ve Sosyal Uyumunu Gözetken Kentsel Dönüşüm Öncelikli Dönüşüm Programı'mızı hayata geçireceğiz.

İklim değişikliği başta olmak üzere, artan çevresel sorunlara karşı hassasiyet ve tabii afetler konusunda hazırlıklı olmak, bu dönemde de halkımıza ve yegâne yaşam ortamımız dünyaya karşı hükûmetimizin en önemli yükümlülükleri arasında yer almaya devam edecektir. Tüm insanların ortak hayat alanı olan çevreyi korumak, 65'inci Hükûmetimizin temel önceliğidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

İktidarlarımız döneminde, ülke menfaatleri ile dünyanın ortak değerlerini yansıtan evrensel ilkeler arasında hiçbir çelişki görmeyen, vizyoner ve gerçekçi bir dış politika geleneğini kurumsallaştırdık. Dünyanın başka yerlerindeki toplumların hayatını etkileyen sorunların çözümüne katkı vermeyi sürdürdük. Dış politikamızın vizyonunu, devletlerarası ilişkilerin ötesine taşıyarak, toplumlar arasındaki ilişkilere de genişlettik. Bu süreçte, dünyanın en önde gelen donör ülkelerinden biri olduk. Ayrıca, medeniyet coğrafyamızı da dış politikamızın bir boyutu olarak ele aldık.

Dış politikamızda, 2023 hedeflerine ulaşmak için azami gayreti sarf edeceğiz. Bu çerçevede, insani hassasiyetlerden ödün vermeyecek; hukuk, adalet ve evrensel değerlerden sapmayacak; gerçekçi olacak, gelişmeleri seyreden değil yönlendiren bir yaklaşım içinde hareket edecek, gerekmesi halinde gelişmeler karşısında inisiyatif ve sorumluluk almaktan çekinmeyeceğiz.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyeliğini stratejik bir hedef olarak görüyoruz. Ancak AB'yle ilişkilerimizi, diğer ilişkilerimizin bir alternatifi değil, tamamlayıcısı olarak tanımlıyoruz. Türkiye, AB'ye tam üyelik için bütün sorumluluklarını yerine getirmektedir. Buna karşın AB'nin Türkiye'ye yönelik konjonktürel yaklaşımları ve negatif ayrımcılık anlamına gelen uygulamalarını doğru bulmuyoruz. Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği, AB'nin bu çifte standartlardan uzaklaşmasını gerektirmektedir.

Yeni dönemde de, Al Bayrağı dünyanın her köşesinde dalgalandırabilmek için, Türkiye'nin çevresindeki bütün havzalarda etkin ve sonuç alıcı olduğu kadar vicdani de olan bir dış politika takip etmek için gece gündüz çalışacağız. Ümitlerini bize bağlamış hiçbir kardeş halkı yalnız bırakmayacağız.

65. Hükümet döneminde de, uzun dönemli bir perspektifle sağlam değerlere dayalı olarak geliştirdiğimiz dış politikamızı, dünya ve ülke şartlarını da dikkate alarak ilerletmeye devam edeceğiz. Tarih önünde doğru yerde bulunuyoruz. Bu duruşumuzu önümüzdeki dönemde de sürdüreceğiz. Hükümetlerimiz döneminde, Kıbrıs Türkü'nün davasına azimle sahip çıktık ve davayı güçlendirmeye devam edeceğiz.

2011 yılından bu yana sancılı bir dönüşüm sürecinden geçmekte olan Kuzey Afrika ve Ortadoğu coğrafyasında, geçmiş iktidarlarımız döneminde olduğu gibi, birleştirici ve yapıcı bir rol oynamaya devam edeceğiz.

Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesine yönelik çok yönlü, ön alıcı ve etkin politikalarımızı; kapsayıcı ve insan odaklı bir anlayışla ve evrensel değerler temelinde kararlılıkla sürdüreceğiz.

Bölgedeki kriz ve çatışmalara adil, kalıcı ve sürdürülebilir siyasi çözümler üretilmesi yönündeki çabalarımız da devam edecektir.

Ortadoğu'da etnik ve mezhebi ayrılıklara dayalı çatışmaların ve dışlayıcı yaklaşımların karşısında sosyal bütünleşmeyi ve kapsayıcı siyasi birliği destekleyeceğiz.

Etnik ve mezhebi çatışmaları insanlık için bir felaket olarak görüyoruz. Bölgemizde bu tarz çatışmaların sona ermesi için gayret göstermeye devam edeceğiz.

Suriye’de 5 yıldır devam eden ihtilaf, her geçen gün daha da derinleşen insani yıkımın yanı sıra, gerek ulusal güvenliğimiz gerek bölgesel ve küresel güvenlik ile istikrar açısından oluşturduğu risk ve tehditler bakımından, gündemimizdeki ağırlıklı yerini korumaktadır.

Suriye’de kalıcı istikrar ve barış için, Suriye halkının rızasına dayalı, meşruiyeti sorgulanmayacak bir geçiş hükümetinin kurulmasıyla, akabinde yeni bir anayasa ve seçimler ile gerçek bir siyasi dönüşümün hayata geçirilmesi için çabalarımız, kararlılıkla sürdürülecektir.

Irak’ın karşı karşıya bulunduğu ciddi tehdit, kriz ve sınamalar karşısında, Irak’ın tüm kesimlerini ayırım yapmaksızın kucaklayan bir siyasi iktidar tesis edilmesine destek vermeye ve bu süreçte üzerimize düşen katkıyı yapmaya devam edeceğiz.

Ortadoğu’da kalıcı istikrarın sağlanması, Filistin sorununun adil, kapsamlı ve yaşayabilir bir çözüme kavuşturulmasıyla mümkün olabilecektir. Bu yöndeki samimi gayretlerimiz ile Filistinliler arası ulusal birliğin ilerletilmesine yönelik güçlü desteğimizi sürdüreceğiz. Filistin Devleti’ne ve işgal altında onurlu bir yaşam mücadelesi veren Filistin halkına sağlamakta olduğumuz yardımlara devam edeceğiz.

Başta Filistin makamları olmak üzere, İslam ülkeleriyle işbirliği içerisinde, Harem-i Şerif’in kutsiyetinin ve statüsünün muhafazası, bölgesel siyasetimizdeki öncelikli konumunu koruyacaktır. Harem-i Şerif’e dönük her türlü tacizkar politikayı kınıyoruz. Harem-i Şerif’in mukaddesatına saygılı olmaya herkesi davet ediyoruz.

Ortak tarihi ve kültürel bağlarımızın bulunduğu Körfez ülkeleriyle ilişkilerimiz, son dönemde atılan adımlarla, her alanda büyük bir gelişme göstermiştir. Bu ivmenin artırılarak sürdürülmesi doğrultusunda çalışmalarımız ile Körfez ülkelerinin barış, güvenlik ve istikrarına verdiğimiz destek devam edecektir.

Uluslararası ambargoların kalkması ile komşumuz İran’da ekonomik gelişmenin ivme kazanması beklenmektedir. İran’la ilişkilerimizin, ekonomilerimizin birbirini tamamlayıcı özelliği ve coğrafi avantajlarımızdan yararlanmak suretiyle, ticaret, turizm, enerji, ulaştırma gibi alanlar başta olmak üzere geliştirilmesine yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

AK Parti hükümetleri döneminde güçlü bir Afrika vizyonu ortaya koyduk. Kardeşlik bağlarına ve akrabalık ilişkilerine sahip olduğumuz Kuzey Afrika ülkelerindeki gelişmeleri yakından takip ederek, bu ülkelerin istikrarlı gelişimlerine katkıda bulunmayı sürdüreceğiz. Bu anlayışla Libya’da, bütün kesimleri kucaklayan kapsamlı bir Hükümet önderliğinde, ülkenin özlem duyduğu refah ve sükuneti sağlama ve birlik oluşturma sürecinde, Libya halkının yanında olmaya devam edeceğiz.

Balkanlar, tarihi hafızamızın en kıymetli parçalarından biridir. Bu hafızanın siyasi gereklerine sahip çıkıyoruz. Köklü tarihi, insani ve kültürel bağlarımızın bulunduğu Balkanlarda barış ve

istikrar ortamının korunması, Hükümetimizin öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede temel hedefimiz, bölgedeki bu ortamı tehdit etme potansiyeli barındıran etnik, dini, toplumsal ve siyasi gerginliklerin önlenmesine katkıda bulunmak olacaktır.

AB'ye tam üyelik, Hükümetlerimiz döneminde güçlü bir hedef olmuştur. Hükümetimizin stratejik hedefleri arasında yer alan AB'ye tam üyeliğimiz bağlamında, AB müktesebatına uyum sürecini hızlandıracaktır. Ancak, Hükümetimizin göstermiş olduğu samimi yaklaşıma, AB kurumlarının ve üye ülkelerin de gerekli karşılığı vermesi gerekmektedir. AB müktesebatına yüksek oranda uyum sağladığımız halde, belirli fasılların siyasi mülahazalarla açılmaması, AB'nin temel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Avrupa Birliği önemli zorluklar ile karşı karşıyadır. Düzensiz göç krizinden, terörist saldırılara kadar uzanan geniş bir yelpazeye yayılan sınamalar ve sorunlar mevcuttur. Bu kapsamda, Türkiye-Avrupa ilişkileri, her iki taraf için de, her zamankinden daha fazla önem kazanmış bulunmaktadır. Ortak meselelerin ancak Türkiye ile tam üyelik müzakereleri yürütmekte olduğumuz AB kurumları ve üye ülkeleri arasında yoğun, çok boyutlu ve sürekli işbirliği ile samimi dayanışmayla çözülebileceği inancındayız.

AB ile pozitif gündemi, ilişkilerimizin temellerini sağlamlaştırmak için uzun vadeli bir anlayışla kuvvetlendirmeye çalışırken, aynı olumlu ve yapıcı tutumu, AB tarafında da görmek istiyoruz. İlişkilerimiz karşılıklı saygı ve saygınlık içerisinde ilerletilmelidir. Üzerinde uzlaşılan hususlarda sonradan, subjektif siyasi mülahazalarla değişikliğe gidilmesi, karşılıklı güveni zedelemektedir. Örneğin, ülkemizin vize muafiyeti konusunda yaptığı özverili çalışmalar, AB tarafından hak ettiği karşılığı bulamamıştır. Türkiye olarak karşılıklı saygı ve güven temelinde olumlu çaba sarfetmeye devam ederken, aynı yaklaşımı AB kurumlarından ve üye ülkelere de beklemekteyiz.

Bölgesel-küresel tehdit ve sınamalar ışığında, müttefikimiz ABD ile çok geniş bir coğrafyada yürüttüğümüz yakın işbirliğinin, geliştirilerek sürdürülmesi önem taşımaktadır. Bu amaçla, mevcut yapıcı diyalogumuzu, her seviyede devam ettireceğiz. Karşılıklı saygı, ortak değerler ile müşterek çıkarlar temelinde yürüyen ilişkilerimizin, her yönüyle ilerletilerek, çeşitlendirilmesi esastır. ABD ile işbirliğimizin ekonomik, ticari ve yatırım boyutlarının da siyasi, askeri ve savunma ilişkilerimize uygun bir düzeye çıkarılması ile mevcut ekonomik potansiyelin, ilişkilerimize layıkıyla yansıtılacak şekilde hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

Son dönemlerde yaşanan gelişmelere karşılık, Rusya ile ilişkilerimizi karşılıklı diyalog kanallarını açık tutarak, ilişkilerimizi normalleştirme ve asgari müştereklerde buluşarak, ortak menfaatler temelinde geliştirme yönündeki irademizi sürdüreceğiz.

Ülkemiz, Güney Kafkasya'daki anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü doğrultusunda, Yukarı Karabağ başta olmak üzere, Azerbaycan topraklarındaki işgalin sona erdirilmesi ve Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki gerginliklerin sonlanması için çaba göstermeye devam edecektir.

2002 yılından bu yana ticaret hacmimizin 8,7 kat arttığı Asya-Pasifik bölgesiyle ilişkilerimizi derinleştirmek ve güçlendirmek yönündeki çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Geride bıraktığımız 5 yıllık dönemde, bölgenin önemli ülkelerinden Çin ile stratejik işbirliği, Japonya, Kore Cumhuriyeti, Endonezya, Malezya ve Singapur’la da stratejik ortaklık düzeyine yükselttiğimiz işbirliğimizi, daha da ileri bir noktaya taşımayı öngörüyoruz. Ayrıca, ASEAN ile sektörel ortaklık kurmak suretiyle, bölgeyle siyasi ve ekonomik işbirliğimizi pekiştirecek bir zemin temin etmeyi hedefliyoruz.

Dost ve kardeş Afgan halkı ihtiyaç duyduğu sürece, kalıcı barış ve istikrarın tesisi amacıyla, bu ülkede yürütülen güvenlik ve kalkınma odaklı çabalara, gerek ikili gerek çok taraflı platformlarda verdiğimiz desteği sürdüreceğiz.

Halklarımız arasındaki kardeşlik ilişkileri temelinde, Pakistan’la ilişkilerimizi her alanda geliştirmeye devam edeceğiz. Ayrıca, bu ülkenin karşı karşıya bulunduğu sınamaları aşma yönündeki çabaları da desteklemeye kararlıyız.

Hindistan’la ilişkilerimizi, ortak menfaatlerimiz çerçevesinde her alanda geliştirmeyi öngörüyoruz.

Bu çerçevede tüm bu coğrafyayı kapsayan tarihi İpek Yolu üzerinde yer alan ülkeler ile siyasi, ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel ilişkilerimizi geliştirmeye yönelik tüm girişimlerimizi sürdüreceğiz ve “Orta Koridor” girişimimizin hayata geçirilmesine yönelik politikalarımızı yoğunlaştıracaktır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümetlerimiz döneminde izlenen aktif dış politika sonucunda, Türkiye bugün, yerelden ulusala, ulusaldan bölgesel, bölgeselden küresel her kademedede etkin planlama yapabilen, ön alan, uzun dönemli ve kapsayıcı perspektifler ortaya koyabilen, artan imkân ve kabiliyetlerini öne sürebilen bir aktördür. Önümüzdeki dönemde bu konumumuzu daha da güçlendireceğiz.

BM, AGİT, Avrupa Konseyi ve NATO gibi uluslararası örgütler ve terörle mücadele amaçlı uluslararası koalisyonlar kapsamında sağladığımız katkı sürdürülecektir. Kuruluşuna öncülük ettiğimiz ve 5 yıl boyunca eş başkanlığını yaptığımız Terörle Mücadele Küresel Forumu’na katkılarımız devam edecektir.

Vatandaşlarımıza Schengen bölgesinde Vize Muafiyeti sağlanması için çalışmalarımıza devam edeceğiz. Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakanlığı döneminde imzalanan 16 Aralık 2013 tarihli Vize Serbestisi Diyaloğu Mutabakat metni ve Geri Kabul Anlaşması ile başlatılan müzakerelerde Türkiye olarak üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirerek, süreci sonlandırma aşamasına gelmiş bulunuyoruz. Özellikle AB tarafının sorumluluklarını yerine getirmesini ve yapacağımız ortak çalışmalar sonucunda vatandaşlarımız için vize muafiyetini tamamlamayı bekliyoruz.

14-15 Nisan 2016 tarihlerinde İstanbul’da, ev sahibi olarak seçtiğimiz “Adalet ve Barış İçin Birlik ve Dayanışma” temasıyla düzenlenen İİT 13. İslam Zirvesi’ni müteakip, ülkemiz 2 yıllık

bir süre İİT Dönem Başkanlığını üstlenmiş bulunmaktadır. Yeni vizyoner dış politikamız kapsamında, Dönem Başkanlığımız süresince, İİT içindeki dayanışma ve işbirliğinin derinleştirilmesini, İslam dünyasında barış ve huzurun güçlendirilerek, birlik ve beraberliğin geliştirilmesini ve Zirve’de kabul edilen belgelerin uygulanmasının takibini amaçlamaktayız.

Çağımızda küresel insani yardım sisteminin, kalkınma hedefleri, iklim değişikliği ve doğal afetler ile sığınmacı sorunları gibi doğrudan bağlantılı alanlarla birlikte bütüncül şekilde ele alınmasının acil olduğunu görerek, insani yardım sisteminin geleceğine yönelik adımların belirlenmesi amacıyla, BM ile işbirliği halinde, 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın ev sahipliğinde tarihin ilk Dünya İnsani Zirvesini ülkemizde düzenledik. Zirve, uluslararası insancıl hukuk, insani müdahale ve yardımlar alanında geleceğin gündeminin belirlenmesini sağladı. Türkiye olarak bu vesileyle insani alandaki tecrübelerimizi ve dünyaya örnek teşkil eden uygulamalarımızı uluslararası toplumla bir kez daha paylaşma fırsatını bulduk.

2011 yılında İstanbul’da ev sahipliği yaptığımız, BM En Az Gelişmiş Ülkeler Dördüncü Zirvesi’nin devamı olarak, 2016 yılında bir gözden geçirme konferansına ev sahipliği yapacağız. Bu vesileyle, dış politikamızda en az gelişmiş ülkelere vermekte olduğumuz önemin uluslararası planda görünür kılınmasını sağlayacağız.

15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya’da Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında G20 Liderler Zirvesini düzenledik. Yaklaşık 10 bin katılımcının iştirak ettiği Antalya Zirvesi gerek G20 ülkeleri gerek uluslararası toplum tarafından içerik ve organizasyon bakımından başarılı bir Zirve olarak değerlendirildi. G-20 Dönem Başkanlığımız boyunca 10’u Bakan seviyesinde olmak üzere çok sayıda üst düzey uluslararası toplantıya ev sahipliği yaptık. G20 içerisinde gelişmekte olan ülkelerin önceliklerini gözettilik ve küresel ekonominin siyasi meselelerden bağımsız ele alınamayacağı gerçeğinden hareketle, G20 gündemine mülteci krizi ve uluslararası terörizm gibi önemli konuları taşıdık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Önümüzdeki dönemde, bütünsel bir strateji çerçevesinde, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik farklı kurumlarımız tarafından yürütülen hizmetlerin koordinasyonunu sağlamayı, temel önceliklerimiz arasında görüyoruz.

Tüm insanlık için büyük tehdit oluşturan ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı ile mücadelede, ilgili ülkelerle birlikte hareket ederek, yurtdışındaki insanımızı da yakından ilgilendiren, insani değerlerin korunması hususunda çalışmalarımızı artıracaktır.

Çeyiz hesabı ve konut destek hesabı ile benzeri uygulamalardan, doğum hediyesi uygulamasında olduğu üzere, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız da istifade edeceklerdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri

Önümüzdeki dönemde bu aziz millete hizmet etmek, Meclisimizin güvenini boşa çıkarmamak için aralıksız çalışacağız. Bu dönemde, ülkemizin ihtiyaç duyduğu yatırım ve icraatları birer birer gerçekleştireceğiz.

65'inci Hükûmet, icraatta kalite ve hızın artacağı, halkımızın beklediği gerekli çalışmaların yapılacağı ve adımların atılacağı bir hükûmet olacaktır.

Yeni dönemde de reformcu anlayışımızı koruyarak, uygulamalarımızı güçlü bir şekilde hayata geçirecek, ülkemizin kalkınması yolunda ilerlemeye devam edeceğiz.

Son 14 yıldaki başarılarımız, geleceğe yönelik hedeflerimize ulaşma inancımızı güçlü tutmaktadır. Yaptıklarımız, yapacaklarımızın teminatıdır.

İcraatlarımızın gerektirdiği işlerimizi titizlikle takip edecek ve Allah'ın izniyle gerçekleştireceğiz. Ülkemizi daha müreffeh, daha güçlü ve itibarlı bir seviyeye yükseltmeye devam edeceğiz.

Hükûmet programımızda belirttiğimiz hedeflerimiz yol haritamızı oluştururken, dünyada ve Türkiye'deki gelişmeleri dikkate alacak şekilde dinamik bir yaklaşım sergileyeceğiz.

Tüm vatandaşlarımızı kucaklayan bir anlayışla çalışmalarını yürütecek olan Hükûmetimiz, aziz milletimizden ve Yüce Meclisimizden güven ve destek beklemektedir.

Bu destekle, hükûmetimiz hak ve hürriyetleri koruyarak güçlendirecek, kapsayıcı bir büyüme anlayışı içerisinde daha fazla refah ve sosyal adalete imkân sağlamak için çalışacaktır.

Gerçekleştireceğimiz icraatlarla Türkiye'nin üretimini, üretkenliğini ve refahını daha üst noktalara taşıyacağız.

İnsanlarımızın sağlıklı, eğitilmiş, huzurlu olması, insanca yaşayabileceği bir hayat standardına kavuşturulması, yarınından emin, devletine, birbirlerine ve kendilerine güvenen bireyler haline getirilmesi siyasetteki varlık sebebimizdir.

Büyük Türkiye hedefimize ulaşma yolunda 65'inci Hükûmetin, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Gayret bizden, tevfik Allah'tan diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Binali YILDIRIM

Başbakan